

BRÜSSZEL INTÉZET

ANTISZEMITA
GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK
ÉS INCIDENSEK

HAVI ÖSSZEFOGLALÓ
2014. JANUÁR

BRÜSSZEL INTÉZET

ANTISZEMITA
GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK
ÉS INCIDENSEK

HAVI ÖSSZEFOGLALÓ
2014. JANUÁR

TARTALOM

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	3
A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY	4
Összefogás	4
<i>Brüsszel Intézet</i>	4
A JELENTÉSRŐL	5
MÓDSZERTAN	7
ANTISZEMITA GYŰLÖLET-CSELEKMÉNYEK – 2013. JANUÁR	12
Gyűlöletbeszéd	12
TOVÁBBI ANTISZEMITA GYŰLÖLET-CSELEKMÉNYEK	14
KÖZÖSSÉGI HÍREK, REAKCIÓK	15
HIVATALOS ÉS CIVIL REAKCIÓK	29
HÍREK ÉS VÉLEMÉNYEK A MAGYARORSZÁGI ANTISZEMITIZMUSRÓL	34
EGYÉB HÍREK	45
A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY HIVATALOS ÜGYEI	47
A HÓNAP KRÓNIKÁJA	49
KAPCSOLAT ÉS TÁMOGATÁS	51
FELHASZNÁLT IRODALOM	52
IMPRESSZUM	53

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az antiszemitizmus elleni küzdelem egyik legfontosabb feltétele a helyzet pontos ismerete, az antiszemitizmus valódi elterjedtségének vizsgálata. A Tett és Védelem Alapítvány egyik célja éppen a kérdést övező ismerethiány felszámolása. Ennek eszköze többek között a folyamatos és szakmailag megalapozott közéleti monitoring tevékenység, mivel a tényleges információk összegyűjtése, elemzése nélkül nem lehet valós védelmet biztosítani a közönség számára. A monitoring eredményét az Alapítvány havi rendszerességgel közzé teszi.

A jelentés kétféle cselekménnyel foglalkozik: az antiszemita gyűlölet bűncselekményekkel, illetve a gyűlölet motiválta incidensekkel. A jelentés ezt a kettőt összefoglalóan gyűlölet-cselekményeknek nevezi. Mindkettő esetében fontos kritérium, hogy azok elkövetésekor azonosítható az antiszemita motiváció. Míg azonban az előbbiek a büntetőjog szerint bűncselekményeknek minősülnek, az utóbbiak ezt a szintet nem érik el. A teljes kép felrajzolásához azonban mindkét típusú cselekmény dokumentálására szükség van.

Az antiszemita gyűlölet-cselekmények minél szélesebb körű monitorozásához sokféle forrás együttes használatára van szükség. Az események regisztrálásán kívül fontos azok különböző jellemzőinek számbavétele is. A dokumentálás során ezért egyrészt rögzítjük a cselekmények helyszínére, elkövetőjére, célpontjára, következményeire vonatkozó adatokat. Másrészt különböző cselekménytípusokat is megkülönböztetünk.

A Tett és Védelem Alapítvány januári monitoring tevékenysége nyomán két antiszemita gyűlöletcselekményt azonosított. Mindkettő a gyűlöletbeszéd kategóriába tartozott. Jelentésünkben azonban számos, a magyarországi holokauszthoz, antiszemitizmushoz kapcsolódó eseményről számolunk be.

A Tett és Védelem Alapítvány 2014 januárjában három esetben tett feljelentést, mindannyiszor nemzetiszocialista rendszer bűneinek nyilvános tagadása miatt. A feljelentés alanyai mindhárom esetben magánszemélyek voltak, akik a www.kurucinfo.hu hírportálon megjelent hírekhez a fenti cselekmény megvalósító megjegyzéseket fűztek.

A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY

Az antiszemitizmus jelensége nem új keletű Magyarországon. A korábban tapasztalt gyűlöletbeszéd azonban egyre jobban eluralkodik a közéletben. A helyzetet súlyosbítja, hogy a nyíltan antiszemita, rasszista nézeteket valló Jobbiknak negyvenhárom országgyűlési képviselője van, így az antiszemita gyűlöletbeszéd a parlamentben, valamint szervezett rendezvényeken is sokkal inkább megjelenik. Ezek a tényezők hívták életre a Tett és Védelem Alapítványt. A Tett és Védelem Alapítvány a hazai jogrendszer által biztosított civil szerveződési lehetőségek közül az alapítványi formát választotta; bejegyzése 2012 novemberében történt meg. Az Alapítvány a romló minőségű közbeszéd, a kirekesztés, az antiszemitizmus táptalaját adó ismerethiány, valamint az atrocitások és a törvényszegések elleni erélytelen jogi fellépéssel szemben kíván új alternatívát nyújtani.

ÖSSZEFOGÁS

A Tett és Védelem Alapítvány bejegyzett civil szervezet. Az Alapítvány munkájában közreműködők között vannak a neológiát és ortodoxiát képviselő Mazsihisz, a statsquo/chábád EMIH, a reform irányzatú Szim Salom vezető személyiségei és az irányzatoktól független, de a társadalom elismert tagjaiként számon tartott emblematikus személyiségek egyaránt. Az Alapítvány kurátorai megjelenítik a Magyarországon működő legfontosabb zsidó vallási és kulturális irányzatokat és így szimbolikusan is kifejezik, hogy az antiszemitizmus elleni fellépés mindannyiunk közös ügye.

BRÜSSZEL INTÉZET

Az antiszemita gyűlöletcselekmények monitorozását a **Tett és Védelem Alapítvány** által életre hívott **Brüsszel Intézet**, az **Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet** (EBESZ) által kidolgozott és javasolt módszerek alapján végzi. Az Intézet, a monitoring munka során, az antiszemita jelenségeket különböző, standardizált források által nyújtott információk alapján rögzíti és elemzi. Az incidenseket hét különböző kategóriába soroló monitoring munka forrásai többek között: az Intézet saját Kutatási és Incidenskövetési Csoportjának forrásai, a sajtóban és a közmédiában fellelhető információk, valamint a kormányzati szervekkel kötött megállapodás keretében lehetőség nyílik a bírósági, a bünyügyi és egyéb államigazgatási területek adatbázisaiban fellelhető releváns adatok felhasználására is. Az Intézet létrehozta és üzemelteti az **51 00 000** számon elérhető **FORRÓDRÓT**-ot, melyen antiszemita és zsidóellenes megnyilvánulások bejelentésére nyílik lehetőség.

A **Brüsszel Intézet** kutatási terve a havi rendszeres monitoring-jelentések közzétételén túl magába foglalja egy átfogó, a zsidóságot érintő, kvalitatív és kvantitatív módszereket is alkalmazó kutatást, valamint az egész társadalomra kiterjedő felmérést az antiszemitizmus jelenlegi helyzetével kapcsolatban. A program részét képezi továbbá egy olyan differenciált képzési program kialakítása, mely az állami ügyintézés különböző szintjei és szereplői számára biztosít felkészítést a rasszista és antiszemita jelenségekkel kapcsolatos fellépésről, eljárásokról iskolai és továbbképzés-rendszerű tananyagok formájában.

A JELENTÉSRŐL

A magyarországi antiszemitizmus megítélése, kezelése sokszor rendkívül szélsőséges. Egyrészt hallani olyan hangokat, amelyek lekicsinylik az ilyen cselekmények, megnyilvánulások súlyát. Az is előfordulhat azonban, hogy egy-egy kirívó eset kapcsán az a kép alakul ki, hogy ezek az esetek elárasztják a közéletet. A tényleges helyzet megismerése a valós problémák kezelésének elengedhetetlen feltétele, ezért a Tett és Védelem Alapítvány feladatának tekinti, hogy pontos és minél teljesebb képet adjon a magyarországi antiszemitizmus mértékéről. Ennek egyik eszköze az antiszemita gyűlölet-bűncselekmények és incidensek¹ monitorozása. Ennek eredményét az Alapítvány havi rendszerességgel teszi közzé. A havi beszámolókon kívül minden évben részletesebb elemzéseket is magába foglaló összefoglaló jelentést készít az adott évben elkövetett cselekményekről.

A gyűlölet bűncselekmények elleni küzdelem kiemelt fontossággal bír, mivel ezek eltérnek más bűncselekmény típusoktól. Ezek a bűncselekmények egyfajta üzenetnek tekinthetők, így túlmutatnak magán a cselekedeten. Ez a többlet-jelentés a társadalom különböző szinterein manifesztálódik: az egyén, a megtámadott csoport és végül az egész társadalom szintjén. Az áldozatok pszichológiailag, érzelmileg nagyobb traumát élhetnek át. Ennek a cselekménytípusnak nagy hatása van arra a csoportra nézve is, amelyhez a megtámadott egyén tartozik. Ezen cselekmények áldozatai sokszor felcserélhetőek, mivel számtalan esetben a támadás nem egy bizonyos személyre irányul, hanem bárkire, aki az adott – éppen megtámadott – csoport tagja. Éppen ezért ezen csoport tagjai érzelmileg szintén involválódnak, illetve attól félhetnek, hogy a jövőben ők maguk is ilyen előítélet motiválta bűncselekmény célpontjaivá válhatnak. Ezek a cselekmények sértik azt a normát, miszerint a társadalom tagjai egyenlők. Az ilyen esetek nem megfelelő kezelése az egész társadalomra nézve is súlyos következményekkel járhat. (Levin és McDevitt 1999, 92–93; OSCE/ODIHR 2009a, 19–21; OSCE/ODIHR 2009b, 17–18; Perry 2001, 10)

Általánosságban elmondható, hogy kevesebb gyűlölet-cselekményt jelentenek, illetve dokumentálnak, amint amennyi valójában megtörténik. Az áldozatok sokszor nem jelentik ezeket a rendőrségnek. Ennek több oka lehet. Egyrészt sokan nem bíznak abban, hogy a hatóságok megfelelően kezelik ezeket az eseteket, akár a felkészületlenség, akár előítéletesség okán. Bizonyosan sok áldozat van, aki nem ismeri a vonatkozó jogszabályokat. Az áldozatok érezhetnek szégyent is vagy tarthatnak attól, hogy védett tulajdonságuk kiderül. Az alulminősítés is sok esetben előfordul, vagyis a hivatalos szervek nem állapítják meg a gyűlölet motivációt. Éppen a civil szervezetek azok, akik segíthetnek ezen problémák orvoslásában. Különösen hasznos lehet az állami szervekkel – például rendőrséggel, ügyészséggel – való együttműködés.² A civil szervezetek által készített jelentések alkalma-

¹ Ezek részletes definícióját lásd a *Módszertan* részben.

² Jó példa erre a Community Security Trust (CST) és a londoni, illetve a manchesteri rendőrség együttműködése. (CST 2013)

sak lehetnek arra, hogy a hivatalos szervek figyelmét felhívják az országban elkövetett, gyűlölet motiválta cselekményekre. Az összegyűjtött adatok alapján hosszú távú trendek rajzolhatók fel. A civil szervezetek segíthetnek egy-egy eset jogi útra való terelésében, el láthatják az áldozatok védelmét, illetve más módokon segíthetik őket. Ezek a szervezetek közvetítőként is szolgálhatnak az áldozatok és a rendőrség között. (OSCE/ODIHR 2009b, 34-36)

MÓDSZERTAN

A jelentés kétféle cselekménnyel foglalkozik: gyűlölet-bűncselekményekkel és gyűlölet motiválta incidensekkel. Jelentésünkben a kétféle cselekményt együttesen gyűlölet-cselekményeknek nevezzük. Ezeket az EBESZ a következőképpen definiálja³ (OSCE/ODIHR 2009b, 15–16):

- gyűlölet-bűncselekmény: olyan a büntetőjog szerinti bűncselekmény, amelyet emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítélet motivál;⁴
- gyűlölet motiválta incidens: olyan cselekmény, amely szintén az emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítéleten alapul, de nem éri el a bűncselekmények szintjét.

Az egyes gyűlölet-bűncselekmények kiemelt jelentőségét mutatja, hogy számos ország büntető-törvénykönyve elkülönülten foglalkozik ezekkel az esetekkel. A magyar büntetőjog kétféle gyűlölet-bűncselekményt nevesít: a közösség tagja elleni erőszak, valamint a közösség elleni uszítás büntettét. Az újonnan elfogadott Büntető Törvénykönyv (2012. évi C. törvény) az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekményekről szóló XXI. fejezetének 216., valamint a köznyugalom elleni bűncselekményekről szóló XXXII. fejezetének 332. paragrafusa foglalkozik ezekkel. A közösség tagja elleni erőszak büntette akkor állapítható meg, ha az elkövető a sértettet azért, mert az valamely védett csoporthoz tartozik bántalmazza, kényszeríti. Ezen kívül akkor is, ha riadalomkeltésre alkalmas, kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít. A büntett csak akkor valósul meg, ha ennek konkrét sértettje van. A közösség elleni uszítás leginkább gyűlölet-beszédet jelent, és a tényállás megállapításának feltétele, hogy azt nagy nyilvánosság előtt követik el. Az uszítás nem konkrét személy, hanem egy csoport ellen irányul. Fontos kiemelni, hogy más bűncselekmények is minősülhetnek úgy, hogy azokat rasszista indítékkal követték el. Ebben az esetben a bíróságnak súlyosabb ítéletet kell hoznia.⁵ (TASZ 2012, 3–4) Ezekon kívül a Btk. 333. paragrafusa a nemzetiszocialista rendszer bűnei tagadásának büntettéről szól. A 335. paragrafus pedig a különböző önkényuralmi jelképek (többek között horogkereszt, SS-jelvény, nyilaskereszt) terjesztését, nagy nyilvánosság előtti használatát és közszemlére tételét tiltja.

³ A gyűlölet bűncselekmények tudományos meghatározása rendkívül ellentmondásos és szerteágazó. (Erről bővebben lásd Chakraborti és Garland 2009, 4–7). Ezek a definíciók fontos adalékként szolgálhatnak a bűncselekmények megértéséhez, azonban a gyakorlati munkában nehezen használhatóak. Ez tette szükségessé egyszerűbb, gyakorlatiasabb meghatározások kialakítását.

⁴ Ez alapján például a gyűlöletbeszédet az EBESZ nem tekinti gyűlölet-bűncselekménynek, mivel az adott viselkedés az előítéletes motiváció nélkül már nem lenne bűncselekmény. (OSCE/ODIHR 2009a, 24) Ennek általunk való kezeléséről lásd később.

⁵ A Btk. szó szerint nem tartalmazza a rasszista indítékot, de például az „aljas indok” minősítést kimeríti, ha valaki ilyen indítékkal követ el bűncselekményt.

A gyűlölet incidensek meghatározásának módjairól, trendjeiről májusi jelentésünkben részletesen írtunk. Ezen kívül ott ismertettük a nemzetközi szakirodalom ezzel kapcsolatos megállapításait. Jelentésünkben olyan gyűlölet-bűncselekményeket és gyűlölet-incidenseket mutatunk be, amelyek motivációja antiszemitizmus. Ilyen cselekménynek számít minden, ahol annak elkövetője, célpontja, módszere vagy üzenete erre utal. A célpont lehet személy, csoport, rendezvény, épület, emlékmű vagy egyéb tulajdon. Fontos, hogy csak abban az esetben beszélhetünk antiszemita motivációról, ha kifejezetten a zsidósághoz való tartozás feltevése miatt választotta az elkövető az adott célpontot. Ilyen módon lényegtelen, hogy a feltevés valós-e: a zsidósághoz való vélt tartozás is elegendő. A monitorozás során gyűlölet-cselekménynek tekintünk egyrészt mindent, ami a gyűlölet-bűncselekmény kategóriájába esik. Ezek lehetnek a büntetőtörvénykönyv által nevesített bűncselekmények (közösség tagja elleni erőszak, közösség elleni uszítás, nemzetiszocialista rendszer bűneinek tagadása, önkényuralmi jelképek használata), azonban más a büntetőtörvénykönyvben szereplő tettek is, ha az előítéletes motiváció bizonyítható. A gyűlölet-incidensek azonosításakor különböző, a monitorozás során rögzített,⁶ indikátorok vizsgálata alapján döntünk arról, hogy az adott tettnek lehetett-e antiszemitizmus a motivációja.

Az antiszemita gyűlölet-cselekmények minél szélesebb körű monitorozásához sokféle forrás együttes használatára van szükség. Különösen fontosak számunkra az áldozatok bejelentései. Ha az áldozat nekünk nem tud vagy nem akar bejelentést tenni, akkor egy közvetítő bevonásával értesülhetünk az incidensről. Ilyen közvetítő lehet az áldozat hozzátartozója, ismerőse, az eset tanúja vagy egy másik civil szervezet. A bejelentések megkönnyítését szolgálja az Alapítvány – korábban említett – huszonnégy órás telefonos Forró Drótja. Ezen kívül lehetőség van online bejelentésre, amelynek során a bejelentő még inkább megőrizheti anonimitását.

Az Alapítvány deklarált célja, hogy kapcsolatban álljon a hatóságokkal, mivel lehetséges, hogy az áldozat először hozzájuk fordul vagy egy szemtanú őket értesíti.

Fontos információforrást jelentenek a különböző médiumok: a televízió, a rádió, valamint a sajtó nyomtatott, illetve internetes változata. A jelentés lényeges részét képezi a mostanában egyre nagyobb fenyegetettséget jelentő úgynevezett virtuális gyűlölet monitorozása.

Ezen médiumok monitorozását egyrészt fizetett szakemberek látják el professzionális sajtófigyelés keretei között, másrészt önkéntesek is folyamatosan figyelik a médiumokat és a ki nyert információt továbbküldik a Brüsszel Intézet munkatársainak feldolgozására. Fontosnak tartjuk, hogy lehetőség szerint a média egy mind nagyobb szeletét folyamatos monitorozás alatt tarthassuk. Ez kiterjed nagyjából az összes fogható TV- és rádióadóra, az összes nagyobb példányszámú nyomtatott sajtótermékre, illetve az interneten nem csupán a hírportálok, de a közösségi oldalak és a szélsőséges, uszító honlapok monitorozására is. A monitorozás folyamata szisztematikusan, pontosan kidolgozott sztenderdek alapján történik.

⁶ Ezek a *Módszertan* részben mutatjuk be.

A monitorozott gyűlölet-cselekmények közül vannak olyanok, amelyeket a statisztika részének tekintünk, vannak azonban olyanok is, amelyeket rögzítünk, azonban a havi statisztikába nem számítjuk bele.⁷

Gyűlölet-események, amelyek beleszámítanak a statisztikába:

- csak Magyarországon történt gyűlölet-események; függetlenül attól, hogy az áldozat magyar állampolgár-e;
- minden cselekedet, esemény, atrocitás, amely zsidó személyek, szervezetek vagy tulajdon ellen irányul és ahol bizonyítható az antiszemita szándék vagy tartalom, vagy ahol a támadás azért történt, mert az áldozat zsidó, vagy azt gondolták róla, hogy zsidó;
- bármilyen zsidó intézmény, épület tudatos és indokolatlan megrongálása (akkor is, ha a rongáláshoz nem társult további explicit antiszemita üzenet [például egy zsinagóga ablakát bedobják kővel]);
- antiszemita kommentek blogokon, fórumokon, közösségi oldalakon, amelyeket jelentettek a Tett és Védelem Alapítványnak;
- antiszemita és neonáci anyagok eljuttatása egyes zsidó személyekhez, zsidó szervezetekhez, intézményekhez;
- antiszemita és neonáci anyagok kihelyezése egyes zsidó személyek tulajdonához, zsidó szervezetekhez, intézményekhez;
- Izraellel és cionizmussal kapcsolatos kritikák, ha azok túlmennek a politikai közlésen és hagyományos zsidóellenes sztereotípiák előhívását szolgálják;
- események, amelyek alkalmasak arra, hogy zsidókban félelmet keltsenek.

Gyűlölet-események, amelyek nem számítanak bele a statisztikába:

- Magyarországhoz, magyarországi zsidósághoz kötődő antiszemita gyűlölet-cselekmények, amelyek valamiért nem tartoznak a statisztikába (például: nem Magyarországon történtek);
- gyűlölet kifejezések, amelyek honlapokon, kommentekben és online fórumokon rendszeresen megjelennek és nem érkezett róluk személyes bejelentés a Tett és Védelem Alapítványhoz.

A regisztrált cselekmények több jellemzőjét is rögzítjük. Korábban említettük, hogy különböző indikátorokat használunk, amelyek segítségével valószínűsíthető, hogy az adott cselekedet elkövetésének motivációja előítélet volt. Ezek az indikátorok az elkövető különböző jellemzőire, az áldozatra vonatkozó adatokra, a cselekmény helyszínére, időpontjára, az esemény esetleges előzményeire vonatkoznak. Az adatgyűjtés során ezeket rögzítjük. Ezen kívül vizsgáljuk, hogy az adott cselekménynek voltak-e, és ha igen, milyen – akár büntetőjogi – következményei.

⁷ Ennek kialakításához felhasználtuk a következőket: ADL 2012, CST 2013

Az egyes cselekmények regisztrálása mellett fontos azok kvalitatív különbségeinek megragadása is. Az esetek tipizálását kétféle módon is elvégezzük. Az egyik kategória-rendszer szerint a következő típusokat különböztetjük meg: közösség elleni uszítás, közösség tagja elleni erőszak, önkényuralmi jelkép használata és nemzetiszocialista rendszer bűneinek tagadása, holokauszt-tagadás.

A másik kategorizáláskor, a *Nézzünk szembe a tényekkel!* ajánlása alapján, hétféle cselekmény-típust különböztetünk meg, amelyek a következők (CEJI 2012, 10–12):

- Emberölés: halált okozó személy elleni támadás.
- Súlyos fizikai erőszak:
 - személy elleni támadás, amely súlyos testi sértést okozhat;
 - fegyverrel vagy más, sérülés okozására alkalmas eszközzel elkövetett támadás;
 - tulajdon elleni támadás, amely során az ingatlanban tartózkodó emberek meghallhatnak;
 - bombák és levélbombák;
 - emberrablás.
- Támadás:
 - személy elleni fizikai támadás, amely nem életveszélyes és nem súlyos;
 - az áldozat védekezése vagy menekülése következtében sikertelen támadási kísérlet;
 - emberek tárgyakkal való megdobálása, azt az esetet is ide értve, amikor a dobás célt tévesztett.
- Rongálás:
 - tulajdon elleni fizikai támadás, amely nem okoz életveszélyt;
 - tulajdon meggyalázása;
 - gyújtogatás, amely nem okoz életveszélyt, sikertelen gyújtogatási kísérlet.
- Fenyegetés:
 - egyértelmű vagy konkrét szóbeli vagy írásos fenyegetés;
 - „bombatámadás”, amelyről később kiderül, hogy csupán megtévesztés volt;
 - zaklatás;
 - rágalmozás.
- Gyűlöletbeszéd:
 - nyilvános gyűlöletbeszéd;
 - virtuális gyűlölet;
 - sértő magatartás;
 - egynél több címzettnek elküldött sértő írás;
 - irodalom és zene.
- Diszkriminációs esetek.

Fontosnak tartjuk a gyűlölet-cselekmények kontextusba helyezését is. Ezek a tettek ugyanis nem légyeres térben léteznek és egyáltalán nem függetlenek attól a társadalmi és kulturális környezettől, amiben történnek. Lényeges ezen cselekmények dinamikája is: sokszor inkább folyamatokról, mintsem különálló eseményekről van szó. (Perry 2001, 8) A statikus adatokon kívül rövid leírásokat is közlünk az egyes esetekről, ami segít a cselekményt körülvevő környezet megértésében.⁸ Az idősoros adatok elemzésekor pedig mindenképpen gondot fordítunk majd az események dinamikájának bemutatására.

⁸ Éppen az ilyen leírásokat tartja Perry (2001, 18) az Anti-Defamation League jelentések egyik legnagyobb pozitívumának.

ANTISZEMITA GYŰLÖLET- CSELEKMÉNYEK – 2014. JANUÁR

A Tett és Védelem Alapítvány januári monitoring tevékenysége nyomán két antiszemita gyűlöletcselekményt azonosított. Mindkettő a gyűlöletbeszéd kategóriájába tartozik. Az egyik cselekmény bár december végén történt, azonban csak január első napjaiban került nyilvánosságra, így januári jelentésünk részét képezi.

GYŰLÖLETBESZÉD

Rasszista szóviccet tett közzé egy HÖK elnök

Szeged, Csongrád megye

Forrás: atlaszoktatas.hu, delmagyar.hu,

SZTE Természettudományi és Informatikai Kar Facebook oldala

Rasszista szóviccet posztolt a Facebookon december 24-én a Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kar Hallgatói Önkormányzatának elnöke, Juhász Tamás. A posztról január 2-án közöltek cikket az internetes portálok.

Juhász Tamás egy fotót posztolt az Egyesült Államokban működő KuKluxKlan (KKK) nevű szervezet tagjairól. A KKK a fehérek felsőbbrendűségét hirdető, anti-katolikus és antiszemita szervezet. A képhez Juhász a következő megjegyzést fűzte: „Sajnos, idén sem lesz már fehér karácsonyunk : [értsd: sírós smiley]”.

Kérdésre válaszolva e-mailben azt mondta: „A posztot viccnek szántam, és ezért nem is ért negatív kritika az ismerősöktől. A posztból süt az irónia, ha valakinek van oka rajta megsértődni, az talán a KuKluxKlan, mert az ő korlátoltságukon nyugszik. [...] Nem gondolom, hogy nagyobb befolyással lennék társaim gondolkodására, mint a filmek, amiket néznek, a zene, amit hallgatnak, vagy a könyvek, amiket olvasnak.”

Január 2-án a Természettudományi és Informatikai Kar Vezetősége közleményt adott ki, melyben a kar vezetése elítéli a diszkriminatív tartalmú bejegyzést és reméli, hogy az érintettek – akik egyben felelős közszereplők is – mielőbb eltávolítják a sokak jogos felháborodását kiváltó posztot és elnézést kérnek tettükért.

Ágoston Tibor szándékos elszólása

Debrecen, Hajdú-Bihar megye

Forrás: vagy.hu, Jobbik Ifjúsági Tagozatának honlapja

Január 12-én a Jobbik Debreceni Ifjúsági Tagozata tartott megemlékezést Debrecenben, a Medgyessy sétányon található katonai emlékműnél a Don-kanyarban elhunyt magyar katonák emlékére. A rendezvényen megszólalt Ágoston Tibor, a Jobbik debreceni és Hajdú-Bihar megyei alelnöke, aki szónoklatában először „holokamunak” nevezte a holokausztot, majd ezt nyelvbotlásnak színlelve kijavította magát, és a „hollokoszt” szót használta helyette, majd a „szándékos volt, elnézést érte” közbeiktatása után folytatta beszédét. Ezen kívül kifogásolta a holokausztra való megemlékezést, mert úgy érzi, azt rákényszerítik az emberekre.

TOVÁBBI ANTISZEMITA GYŰLÖLET-CSELEKMÉNYEK

Szakály Sándor véleménye a kamenyec-podolszki deportálásról

Budapest

Forrás: MTI

Szakály Sándor, a Veritas Történetkutató Intézet főigazgatója január 17-én a vele készített MTI-interjúban beszélt az Intézet kutatási területeiről és terveiről. A kutatási terveket érintő történelmi események felsorolása közben azt nyilatkozta, hogy a magyarországi zsidóságot igazán attól kezdve érte jelentős veszteség, amikor a német haderő bevonult Magyarországra. Utána utalt arra, hogy a történészek közül többen úgy ítélik meg, 1941-ben Kamenyec-Podolszkba történt az első deportálás a második világháborúban Magyarországról, de véleménye szerint ez inkább idegenrendészeti eljárásnak tekinthető, mert azokat, akik nem rendelkeztek magyar állampolgársággal, ide toloncolták ki.

Kijelentését sokan bírálták, valamint a Demokratikus Koalíció feljelentette holokauszttagadásért. Az ügyvel még jelentésünk *Közösségi hírek, reakciók*, illetve *Hivatalos és civil reakciók* részében foglalkozunk.

KÖZÖSSÉGI HÍREK, REAKCIÓK

A német megszállás emlékműve

Budapest

Forrás: MTI, Jobbik.hu, Index.hu, Pásztor Tibor blogja, Népszabadság, Élet és irodalom, Lánchíd Rádió, Magyar Orosz Művelődési és Baráti Társaság honlapja, ATV, Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetségének honlapja, Népszava, MTI-OS

December 31-én jelent meg a hír, hogy Magyarország német megszállásának 70. évfordulójára emlékművet állítanak Budapest belvárosában. A kormány társadalompolitikai szempontból fontos célnak tartja, hogy Magyarország német megszállásának évfordulójára, 2014. március 19-ére elkészüljön a megszállásra emlékeztető alkotás az V. kerületi Szabadság téren. Az emlékmű megvalósítását nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánították.

Január 1-én este 50–60 ember gyűlt össze a Tolerancia közösségi oldal, Mécs Imre politikus és Magyar Fruzsina színházi dramaturg által szervezett tüntetésen, hogy az emlékmű ellen tiltakozzon. A szónokok mellett érveltek, hogy itt nemcsak a Horthy-korszak tisztára mosása a cél; hanem a történelmi felelősség csökkentése, és Németországra hárítása is. „Lesz egy újabb kegyhely a szélsőjobbosoknak” – hangsúlyozta Zoltai Andrea, a Tolerancia Facebook-csoport képviselője.

A Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetségének elnöke, Hanti Vilmos január 1-én közleményben adott hangot a szövetség véleményének: „reméljük rossz tréfa, de ismerve a kormányt – hihető! [...] Önmagában az emlékmű lehetne a magyarországi háborús borzalmak mementója, [de] az a nácizmus dicsőítésévé, neonácik gyülekező helyévé válhat”.

Január 2-án az Együtt-PM tiltakozott az emlékmű felállítása ellen, és a terv felfüggesztését követelte. Az Együtt-PM közleménye szerint „nem a megszállásnak, hanem az ellenállásnak kell emlékművet állítani”, az ellenállókra, a hősökre és az áldozatokra kell emlékezni – az emlékezés módját pedig közös ügyé kell tenni, nem ráerőltetni a fővárosra és az országra. Juhász Péter az Együtt-PM nevében felszólította az ügyben illetékes Miniszterelnökséget és a kerület vezetését, hogy a projektet függeszék fel, a megemlékezés tartalmának, módjának és helyének kiválasztásába pedig vonják be a történész szakma és a civilek képviselőit is.

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (Mazsihisz) január 2-i közleményében a gyors emlékműállítás helyett a társadalmi megbékélés előmozdításának előtérbe helyezésére szólította fel a döntéshozókat. A Mazsihisz szerint az emlékműről született döntés módja és gyorsasága a hazai és a nemzetközi zsidó közösségen belül egyaránt kétségeket és komoly aggodalmat keltett.

Január 2-án a Kormányzati Információs Központ közleményben reagált: „A kormány minden magyar áldozat előtt lerója kegyeletét a Magyarország tragikus német megszállására emlékeztető alkotás állításával”.

Ugyanezen a napon Hegedűs Lorántné, a Jobbik képviselője közleményében kifejezte, helyénvalónak tartják, hogy épp a Szabadság téren mementója legyen a magyar történelmi alkotmányosság jogfolytonossága erőszakos megszüntetésének. Ugyanakkor úgy vélik, abszurd helyzetet teremtené, ha a Szabadság téren továbbra is dicsőítené a szovjet megszállást az önkényuralmi jelképektől hemzseggő obeliszk. Ezért felkérték a kormányzatot, hogy helyezték át a szovjet hősi emlékművet a rákoskeresztúri Új Köztemető „a kommunizmusért, a népért éltek” parcellájába.

Varga László a Népszava január 3-i cikkében elmondta, hogy „értelmet kap” a Szabadság téren álló második világháborús szovjet hősi emlékmű azzal, hogy ugyanazon a téren egy másik emlékmű a német megszállásra hívja fel a figyelmet, hiszen jelzi: éppen ez ellen küzdöttek a szovjet katonák. A történész szerint nem redukálja a magyar állam felelősségét a holokausztban az, hogy a kormány a történelmünk egyik jelentős eseményének 70. évfordulóján emléket akar állítani.

Január 5-én az MSZP roma tagozata közleményben tiltakozott az ellen, hogy emlékművet állítsanak Magyarország német megszállásának 70. évfordulójára, és azt kéri a kormánytól, az adófizetők pénzéből ne finanszírozza „antiszemita és rasszista kegyhelyek” létesítését.

Január 8-i közleményében az MSZP érthetetlennek és megdöbbentőnek nevezte, hogy a kormány emlékművet akar állítani a náci hordák bevonulásának, és félelmét fejezte ki, hogy az emlékmű felállítása esetén a város szimbolikus tere politikai provokáció áldozatává válhat és csataterré változhat. „A náci rémtetteknek nem emlékművet kell állítani, hanem az eseményeket megérteni, az embertelenségre pedig folyamatosan emlékezni és emlékeztetni kell.”

Rogán Antal, az V. kerületi polgármester január 9-én azt mondta, hogy a náci megszállás minden áldozatának emléket állít ez az emlékmű. Ezen kívül emlékeztetett, hogy az V. kerületi önkormányzatnak egyelőre egy előzetes tulajdonosi hozzájárulást kell adnia az alkotás felállításához.

A Népszabadság január 10-i cikkében Heisler András, a Mazsihisz elnöke azon meggyőződésének adott hangot, hogy a német megszállás emlékműve súlyosan sértené Magyarország érdekeit. „Félek attól, hogy nemzetközi botrány lesz: ezt szeretnénk [a Mazsihisz] megelőzni”.

A január 17-i Élet és Irodalomban jelent meg 26 történész⁹ aláírásával a „Történészek tiltakozása a »Magyarország német megszállása 1944. március 19.« emlékmű ellen” elnevezésű tiltakozás. „Az emlékmű meghamisítja történelmünk egy fontos időszakát és relativizálja a holokauszt történéseit. [...] Azzal, hogy az emlékmű a holokauszt áldozatait és a holokauszt kollaboráns elkövetőit egyetlen áldozatként jeleníti meg, meggyalázza az áldozatok emlékét. [...] Alulírott történészek felszólítjuk a kormányt, hogy hagyjon fel közelmúltunk meghamisításával, a holokauszt történetének relativizálásával, és tegyen le a Szabadság téri emlékmű megalósításáról.”

Január 17-én jelent meg a Népszabadságban Bodnár Dániel, a Tett és Védelem Alapítvány elnökének véleménye az emlékművel kapcsolatban. Ahogy fogalmazott, könnyen belátható, ha azt mondjuk, és emlékműbe kövülve hirdetjük, a „németek megszállták” az országot, akkor egyben azt is sugalljuk, hogy ami a megszállás után történt, az nem a mindenkori magyar kormány és a magyar társadalom felelőssége, hanem a megszálló hatalomé, mely csak eszközként használt fel egy magatehetetlen apparátust. Ezen kívül a következőket írta: „Az a stratégia, amely a Horthy-korszak felelősségét szépészetileg korrigálja, alakformálja vagy egyenesen meghamisítja, nem a mi, nem a magyar zsidók lelki békéje miatt elfogadhatatlan, hanem azért, mert egy egészséges, önkritikus, de egyben előre (is) tekintő nemzeti öntudat megteremtését ássa nagyon hosszú időre alá.”

A Raoul Wallenberg Egyesület január 18-i közleményében reményét fejezte ki, hogy a német megszállási emlékmű szövege utalni fog „a kollaboráns magyar állam felelősségére” is. Álláspontjuk szerint a német megszállásra, az azt követő náci és nyilas rémuralomra elsősorban nem emlékművekkel, hanem felvilágosítással, a még élő tanúk elbeszéléseivel, a történelmi tények objektív bemutatásával kell a magyar állampolgárokat – főként az ifjúságot – emlékeztetni.

Január 19-én Pásztor Tibor, az V. kerületi MSZP frakció vezetője tette közzé blogjában az emlékmű látványtervét, amelynek központi elemei Gábrriel arkangyal és a birodalmi sas lesznek. Az alakok egy 13 oszlopból álló, hét méter magas timpanonos kapuzatban állnak majd. A látványtervhez csatolt dokumentációban az alakok szimbolikájáról így írnak: „A romokká tört, szárnyait szeptett kultúrára egy nagyobb hatalom telepszik rá, ez a Harmadik Birodalom, illetve az azt megjelenítő náci szimbólum: a birodalmi sas. Formai megfogalmazásában tökéletes ellentétje Gábrriel arkangyal alakjának.”

A Magyarországi Cionista Szövetség január 20-i közleményében kifejezte, „Magyarország Kormánya a német megszállás 70. évfordulójára a budapesti ötödik kerületi Szabadság

⁹ Bencsik Péter történész, Deák Ágnes történész, Eörsi László történész, Fazekas Csaba történész, Frojimovics Kinga történész, Gecsényi Lajos történész, Gyáni Gábor történész, Hajdu Tibor történész, Hosszú Gyula történelemtanár, Karády Viktor szociológus, Karsai László történész, Kenedi János történész, Klaniczay Gábor történész, Kovács M. Mária történész, Kövér György történész, Majszai Tamás történész, Mink András történész, Molnár Judit történész, Ormos Mária történész, Paksy Zoltán történész, Pihurik Judit történész, Rainer M. János történész, Sipos Péter történész, Toronyi Zsuzsanna muzeológus, Ungváry Krisztián történész, Vonyó József történész

térre olyan emlékmű tervével állt elő, amellyel a tetteseket és az áldozatokat összemosza, relativizálja az áldozatok nagyságát és a történelmi felelősséget elhárítani kívánja a korabeli magyar döntéshozókról és végrehajtókról”. Ezen kívül kilátásba helyezte, ha „nem áll el a Szabadság térre tervezett emlékmű felállításától” a Sorsok háza tanácsadói testület problémája és Szakály Sándor felmentése mellett, abban az esetben „a Szövetség megszűnteti képviselőjét a »Zsidó Kerekasztal« összejövetelein és a »Holokauszt 70« Bizottság ülésein, valamint a Holokauszt emlékére létesített »Civil Alap 2014.« pályázati programon elnyert összeget nem kívánja felhasználni”.

Január 21-én Köves Slomó, az EMIH vezető rabbija sajtótájékoztatóján elmondta, hogy nem támogatják a Szabadság téri emlékmű felállítását, mert problematikus, ha azt az üzenetet közvetíti, hogy a magyar államnak nem volt felelőssége 1944 után.

Ezen a napon a Mazsihisz sajtótájékoztatóján, Heisler András is nyilatkozott az emlékművel kapcsolatban. Kifejezte, hogy semmiképpen sem szeretnék, hogy a német megszállás emlékműve a Németországgal történő konzultáció nélkül épüljön meg, mert ez konfliktushoz vezethet velük, ahogy az Egyesült Államokkal is, mert a tervezett helyszínen van az amerikai nagykövetség. Szerinte Oroszországgal is konfrontációhoz vezethet az emlékmű felállítása, mert az elesett szovjet katonák emlékműve is ott található a Szabadság téren. Továbbá Izrael, illetve a nemzetközi és a magyarországi zsidóság sem érti, miért kell éppen ott és éppen most emlékművet építeni. Formális eszközük ugyanakkor nincs az emlékmű felállításának megakadályozására.

Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója annak a kérésének adott hangot, hogy vegyék le napirendről a német megszállás emlékműve felállításának tervét, mert nem szeretnék, ha az a szélsőjobb kegyeleti helyévé válna.

Még ugyanezen a napon a Kormányzati Információs Központ megismételte nyilatkozatát, miszerint eljött az ideje annak, hogy minden áldozatnak emlékművet állítsanak, és hozzátette: „az emlékmű körüli viták érthetőek, hiszen fontos kérdékről van szó, de nagyon reméljük, hogy senki nem vonja kétségbe, hogy az 1944. március tizenkilencedike után történtek áldozatainak kijár az együtt érző és tisztességes emlékezés”.

Szintén aznap a DK felszólította Rogán Antalt, hogy tagadja meg a kormány kérését, és ne adjon engedélyt a német megszállás emlékművének Szabadság téri felállítására, amely a világháborús gyalázatnak állít emléket, nem pedig az áldozatoknak.

Január 22-én Horváth Csaba, az MSZP alelnöke sajtótájékoztatóján jelentette ki, hogy az emlékmű valójában a náci megszállásnak, a náci megszállás magyar partnereinek állít emléket, az emlékművel történelemhamisítást követ el a kormány. Az emlékmű egy kalap alá veszi az áldozatokat és az elkövetőket. Kifogásolta azt is, hogy a kormány nem is törekszik arra, hogy az emlékmű kifejezze a nemzet egységét, nem volt róla társadalmi vita. Hozzátette, az emlékmű provokáció a kormány részéről a társadalom felé, történelemhamisítás, az a nácik új gyülekezőhelye lesz. A megszállás után nácivá vált Magyarország, magyarok

is voltak a nácik soraiban. Szerinte az emlékmű nemcsak a magyar, hanem a német népet is megalázza, azt a látszatot kelti, a német nép gyalázta meg Magyarországot, pedig a náci németek és a náci magyarok együtt tették ezt. Elmondta, a német birodalmi sas nem a náci birodalmat, hanem a német népet jelképezi.

A sajtótájékoztatón Kerék-Bárczy Szabolcs, a Demokratikus Koalíció elnökségi tagja közölte, „az emlékmű felállítása a Fidesz által a magyar radikális, jelenlegi szélsőjobb és újnácik felé tett gesztus szimbóluma”. Hozzátette: a demokratikus pártok kötelezettséget vállalnak arra, hogy az emlékművet a választás után a szoborparkba „toloncolják” a többi önkényuralmi jelkép közé, ahova való. Ezen kívül elmondta, hogy Rogán Antal lelkiismeretére apellálnak, mivel személyes felelősség terheli őt. Pásztor Tibor kifejtette, a képviselő-testület ülése az egyetlen nyílt fóruma annak, hogy a magyar társadalom kifejezhesse a véleményét erről a szoborról.

Szintén január 22-én Orbán Viktor levélben válaszolt a Mazsihisz vezetőinek, Heisler Andrásnak és Zoltai Gusztávnak január 20-án kelt levelére. Levelében úgy fogalmazott, hogy a sokat szenvedett magyarországi zsidó közösség sorsát kormánya mindig is szívében viselte. Valamint megerősödött benne az a meggyőződés, hogy „a jövőben is közösen dolgozhatunk azért, hogy Magyarországon a kölcsönös tisztelet, egymás megértése és hazánk közösségeinek együttműködése tovább erősödjék”. Ebbe a sorba illeszkedik a német megszállás áldozatai előtt tisztelgő emlékmű is. „Meggyőződésem, hogy az áldozatok iránti tisztelet nem engedi meg, hogy a bebörtönzöttek, elhurcoltak, meggyilkoltak sorsa mellett főhajtás és szó nélkül elmenjünk”. Hozzátette: vannak, akik az áldozatok emlékezetét, az előttük tisztelgő emlékművet napi politikai spekulációkká akarják silányítani, de ezeket a kísérleteket határozottan vissza fogják utasítani.

Aznap tulajdonosi hozzájárulást adott az V. kerületi önkormányzat rendkívüli ülésén az emlékműhöz. Rogán Antal álláspontja szerint most van itt az ideje az emlékmű felállításának, a kormány nem akarta sérteni senki jóérzését, és erős túlzásnak tartja azt az állítást, hogy a történelem újraértelmezése folyik. Pásztor Tibor méltatlannak és cinikusnak nevezte az emlékmű létrehozását és kifogásolta, hogy a zsidóknak nincs állami emlékművük. Kifogásolta az emlékmű elnevezését, ami véleménye szerint a nemzetközi közösséget is sérti, és arra kérte a képviselőket, hogy ne támogassák egy „szélsőjobbos kegyhely” létrehozását. Az ülésen Deák Gábor, a Raoul Wallenberg Egyesület képviselőjében provokációnak nevezte az emlékmű felállítását és közölte: nem lehet összemosni a munkaszolgálatosok és az őket gyilkolók nevét. Azt kérte: külön emléktáblát helyezzenek el, ami elmagyarázza az eseményeket. A nyilvános ülésen több civil résztvevő nemtetszésének adott hangot az eredményt követően.

Január 22-én a Magyar Liberális Párt (MLP) a Horthy-korszak szerezcsenmosdatásának tartotta az emlékmű felállítását. A párt tiltakozott az emlékmű felállítása ellen, mert annak üzenete szerintük az, hogy Magyarország csak áldozata volt a második világháború eseményeinek, a több százezer ember deportálásáért és meggyilkolásáért pedig kizárólag a német megszállás a felelős.

Január 22-i közleményükben a budapesti német nagykövetség leírta, hogy Németország tisztában van és vállalja ezt a felelősséget, a Magyarországon történt bűntettek vonatkozásában is. A magyarországi emlékhelyekkel kapcsolatos felelősséget alapvetően a magyar kormány viseli. Úgy vélték, figyelembe véve a magyarországi holokauszt-emlékév már csaknem egy éve tartó, átfogó, nyilvános előkészületeit, amelyben részt vett Ausztria, Németország, Izrael és az Egyesült Államok nagykövete is, sajnálatos, hogy „az emlékművel kapcsolatos aktuális döntést nagyon gyorsan és széles vita nélkül hozták meg”.

A Fidesz szóvivője, Hoppál Péter január 22-én helytelenítette, hogy az emlékmű tervét politikai támadások érik. Mint fogalmazott, kissé hisztériakeltőnek érzi az ügy körüli eseményeket, amelyeket a kampányidőszak is fokoz, ráadásul „a Gyurcsány-koalíciótól nyilvánvalóan nem idegen az antiszemita kártya kijátszása” sem.

Szintén január 22-én tartották a Demokratikus Koalíció Kultúra és hatalom című konferenciáját, ahol Gyurcsány Ferenc a koalíció elnöke azt mondta, hogy ha felállítják a Szabadság téren azt a „cudar szobrot”, és „sokadszor követnek el erőszakot [...] a szabadságelvű, demokratikus Magyarország lelkén”, akkor azt a szobrot kormányra kerülve nem kell otthagyni.

Január 23-án a Magyar Orosz Művelődési és Baráti Társaság tette közzé honlapján az Elnöksége által megfogalmazott nyilatkozatát az emlékművel kapcsolatban. A nyilatkozatban úgy vélték, hogy „a tervezett emlékmű – amely mintegy szimbolikusan ellenpontozná a náci megszállás alól a magyar népet felszabadító szovjet katonák áldozatvállalását megörökítő obeliszket – nem is képes hozzájárulni ahhoz, hogy a magyar társadalom szembe tudjon nézni Magyarország korabeli szerepével, a második világháború okaival és következményeivel, és benne a szovjet Vörös Hadsereg szerepének reális értékelésével. [...] nem lehet egyenlőségjelet tenni a hódító és a felszabadító, a bűnös és az áldozat közé. Mint ahogyan nem lehetséges relativizálni a Horthy-rendszer reprezentánsainak és kollaboráns szereplőinek a felelősségét sem a magyar nemzet második világháborús anyagi- és emberveszteségeiben, sem a népirtás bűnében.”

Január 23-án Balog Zoltán humánminiszter a Népszabadságnak elmondta: „Hogy vannak, akik az alaptörvényben rögzített tényekre most döbbennek rá, az nem a mi felelősségünk. Az alaptörvény kimondja, hogy 1944. március 19-étől számítjuk a magyar függetlenség, szuverenitás elvesztését. [...] Az emlékmű viszont a náci megszállás hetvenedik évfordulójára készül. A náci megszállás valamennyi áldozatának még nem állítottak emlékművet Magyarországon, ezért az évfordulón mi ezt megteesszük”.

Steiner Pál, MSZP-s politikus, miniszterelnökhöz címzett kérdésére („Ön szerint a Magyarország német megszállásának emléket állító emlékmű felállításának terve méltóképpen szolgálja-e a magyar zsidóság deportálásának 70. évfordulójáról történő megemlékezés nemzeti ügyét?”) január 24-én Semjén Zsolt válaszolt. Közölte, hogy az emlékmű felállításáról nem a Magyar Holokauszt-2014 Emlékbizottság döntött, a kormány döntése értelmé-

ben a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium volt az előterjesztő, a kormányrendelet pedig a megemlékezés időpontjára tekintettel helyezi a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások körébe a műemlék létrehozását. A kormány döntése az emlékmű felállításáról segíti a társadalmi párbeszédet, a múlt megismerését és a felelősség feldolgozását.

Január 24-én, a Szabadság téren tartott sajtótájékoztatón Szabó Tímea, a Párbeszéd Magyarországért társelnöke azt mondta: az emlékmű nem az áldozatoknak állítana emléket, hanem a történelmet hamisítaná meg. Hozzátette: nemcsak a holokauszttagadás bűn, hanem az is, ha valaki félremagyarázza a múltat, hogy felmentse magát.

Ugyanezen a sajtótájékoztatón Bajnai Gordon, az Együtt-PM vezetője szellemi kútmérgezésnek minősítette az emlékmű tervét, amely szerinte azt a hazugságot sugallja, hogy csak egy külső erő volt az oka annak, hogy 600 ezer magyart a halálba küldtek a második világháborúban. Ezt a 600 ezer embert nagy számban magyarok állították elő, azonosították, kísérték a marhavagonokhoz, vagy lőtték a Dunába. A magyar állam nemcsak hogy nem védte meg a polgárait, hanem aktív, tevékeny részese volt 600 ezer polgártársunk halálba küldésének. A volt miniszterelnök szerint a kormány uralni akarja a múltat, hogy uralhassa a jövőt, ám a szélsőségesek megerősödésének egyik oka éppen a „kormányzat által vallott hazug történelemszemlélet”.

A Magyarországi Cigány Párt elnöke, Horváth Aladár január 24-én az ATV-nek adott interjújában elmondta, hogy elhatárolódnak az emlékmű felállításától. Valamint, hogy a szobor felállítása azért különösen sértő, mert eltagadja a zsidók és velük együtt a cigányok múltját is. „Eldeformálja ezt a kollektív tudatot. [...] Ennek kampánycéljai vannak, és úgy tűnik, hogy az egész egy nagy rendszernek, egy nagy hazugságszisztemnek a része, amely fölépíti az emlékművet, meg különböző kirakatrendezvényeket fog tartani azért, hogy eltereljük a figyelmet Magyarország felelősségéről”.

Január 25-én Mesterházy Attila, az MSZP elnöke, az összefogás miniszterelnök-jelöltje a szocialisták nagygyűlésén azt mondta, a magyaroknak választaniuk kell, hogy modern, európai köztársaságot szeretnének vagy „a Horthy-korszak restaurációját”. Azt mondta, a Fidesz eltűri, sőt sokszor bátorítja a szélsőséges nézeteket. A német megszállás tervezett emlékművét pedig történelemhamisításként értékelte.

Január 26-án Kövér László, házelnök a Lánchíd Rádió Szabad Gondolat című műsorában a német megszállás áldozatainak emlékművével kapcsolatban osztotta a miniszterelnök álláspontját, miszerint az emlékmű nem igényel magyarázatot. Hozzátette: a kormány világos tanújelét adta, hogy méltó módon kíván megemlékezni több százezer zsidó honfitársunk elpusztításáról. Közölte: a háború végkifejlete olyan bűn, amely kitörölhetetlen a magyar történelemből, és ebben a magyar államnak is volt felelőssége. Hazugságnak, legjobb esetben „a felajzott lelkiállapot számlájára írható tévedésnek” nevezte azonban azt, hogy az emlékmű arról szólna: a magyar állam el akarja háráítani a holokausztban való közremű-

ködését, a felelősséget. Miért ne mondhatnánk, hogy elutasítjuk, akár visszamenőleg is elhatárolódunk azoktól, akik kollaboráltak a náci Németországgal – tette fel a kérdést Kövér. „De hogy egy rákosista mítosz és logika jegyében kilencmillió fasiszta bűneként kellenek állandóan a fejünkre olvasni történelmünk eme tragikus periódusát, azt engedjék meg nekünk, hogy ne fogadjuk el”.

Január 27-én a Holokauszt Emlékközpontban tartott holokauszt-emléknapi megemlékezésen Gulyás Márton, a Krétakör ügyvezetője magánemberként arra kérte Rétvári Bence KDNP-s államtitkárt elhangzott beszéde után, ha a kormány komolyan gondolja, hogy a magyar államot felelősség terheli a holokausztért – ahogyan Rétvári is mondta –, akkor ennek megfelelően cselekedjen, és ne hozza létre a német megszállási emlékművet. Rétvári azzal érvelt, hogy a kettő nem zárja ki egymást. A Szabadság téri szobor – jegyezte meg – az 1944. március 19-e utáni áldozatoknak állít emléket.

Január 28-ai nyilatkozatában Lang Tamás, az Érsekújvári Zsidó Hitközség elnöke a holokauszt-emlékevi támogatás visszautasítása kapcsán így fogalmazott: „Elfogadhatatlannak és a történelem tudatos hamisításának tartjuk a céltudatos felelősség-áthárítás minden formáját, az áldozatok és bűnösök özszemosását, a német megszállásra és a »szuverenitás elvesztésére« való hivatkozást. Ezt nem teszi igazzá semmilyen történelemhamisító ál-emlékmű.”

Január 29-én Karsai László történész az ATV Egyenes beszéd műsorában eszement tervként aposztrofálta a német megszállás emlékművét. Ez az emlékmű csak arról szól, hogy mindenről a gonosz megszálló nácik tehetnek, ami nem igaz.

Az ATV megkeresésére Pelczné Gáll Ildikó, a Fidesz európai parlamenti képviselője elmondta, hogy a Gábrriel arkangyal – birodalmi sas kombináció „tetszik [neki] és üzenettel is bír”. További érdeklődésükre közölte: bár nem tudja egész pontosan, hogy hol lesz a szobor – ezt közölték vele –, „örülök, hogy megfelelő helyre kerül”. Mindez a csatorna január 29-ei közlésében áll.

Az Ellenállók Nemzetközi Szövetsége (FIR) január 30-i keltezéssel adta ki nyilatkozatát, melyben „támogatja a tudósok, antifasiszták és a magyar civil társadalom más tagjainak Budapesten, a Szabadság téren, a német megszállás áldozatainak emléket állítani tervezett emlékmű elleni tiltakozását. [...] Egy ilyen terv része azoknak a lépéseknek, amelyek rehabilitálják a Horthy-rendszert és tagadják a múlt század 30-as-40-es évekbeli magyarországi antifasiszta ellenállását. A tervezet kinyitja az ajtót a történelem meghamisítása és a történelem újraírása előtt. [...] A FIR felszólítja a magyar hatóságokat, hogy állítsák le az emlékmű állításának előkészületeit”.

Január 31-én az EMIH közleményében arra kérte a kormányt, fontolja meg, hogy a német megszállás emlékműve „súlyához mérhető módon”, közfigyelemre érdemes, maradandó szimbolikus eszközzel fejezze ki a Horthy-rezsim történelmi felelősségét. Mint írták, „önmagában nehezen elfogadható” a kormány által felállítandó német megszállás emlékműve,

ami azonban „érthető törekvés lehet annak kifejezésére, hogy Magyarország – és egyben a magyar zsidóság – helyzete 1944. március 19. után drasztikusan romlott”. Ugyanakkor szerintük félreérthető az emlékműállítás gesztusa, „különösen a holokauszt-émlékév kontextusában”. A tervezett emlékmű „mind nevében, mind kétséges minőségű esztétikájában” azt a félrevezető üzenetet is hordozza, hogy az 1944-et megelőző 25 évben nem voltak áldozatai a jogfosztó zsidótörvényeknek és a megalázó munkaszolgálatnak, valamint hogy az 1944 után történt, több százezer ember életét követelő tömeggyilkosságban és az azt előkészítő deportálási folyamat kivitelezésében megkérdőjelezhető az akkori magyar kormánynak és államigazgatásnak a felelőssége. „Mindemellett aggodalommal vegyes tanácsalansággal figyeljük, hogy a múlt feldolgozásának kezdeményezéseivel párhuzamosan a magyar történelem sötétebb időszakainak kifakítására is mutatnak bizonyos jelek”.

A washingtoni kétpárti kongresszusi delegáció január 31-én tartott budapesti sajtótájékoztatóján John McCain amerikai republikánus szenátor egy kérdésre válaszolva kitért a Szabadság téren felállítani tervezett német megszállási emlékmű kérdésére is. Azt mondta, hogy „nemcsak abban kell biztosnak lennünk, mi az, amit teszünk, hanem abban is, hogy az minek látszik. Ha úgy tűnik, hogy ez az emlékmű valamilyen módon jóváhagyása annak, ahogyan Németország viselkedett ebben az országban, és azok viselkedésének, akik együttműködtek Németországgal, akkor az embereknek világszerte, különösképpen a zsidó közösségbeli barátainknak minden okuk megvan arra, hogy megsértődjenek. Ezt elmondtuk a miniszterelnöknek is.” Ted Deutsch floridai demokrata párti képviselő ehhez hozzátette: Orbán Viktor biztosította őket arról, hogy az emlékmű állításával nem a múlt tisztára mosása a szándék, és folytatni fogja a lépéseket az antiszemitizmus visszaszorítására.

Szakály Sándor lemondását vagy felmentését követelik

Budapest

Forrás: MTI, ATV, 444.hu, Népszabadság, Népszava, Simon Wiesenthal Központ honlapja, MTI-OS

A január 17-én az MTI-hez eljuttatott közleményben Oláh Lajos és Szabó Zoltán, a Demokratikus Koalíció (DK) nevében, azt követelte a kormánytól, hogy vonja vissza Szakály Sándor igazgatói kinevezését és kövesse meg a magyar zsidóságot. Szakály Sándor azzal a nyilatkozatával, amely szerint a zsidók 1941-es deportálása Kamenyec-Podolszkba „csupán idegenrendészeti eljárás volt, megengedhetetlenül meghamisította a történelmet, meggyalázta a holokauszt áldozatainak emlékét, továbbá alapos a gyanú, hogy egy emberiség elleni cselekmény tényét jelentéktelen színben tüntetve fel” büntettet követett el.

Január 17-én megjelent közleményében a Miniszterelnökség így fogalmazott Szakály kijelentésével kapcsolatban: „Szakály Sándor nem a Miniszterelnökség, vagy Lázár János álláspontját ismertette. Ő egy történész, a Veritas Intézet pedig pont azért jött létre, hogy a történészek elmondhassák a véleményüket, és vitatkozhassanak.”

Január 19-én a Mazsihisz Szakály kijelentésére hivatkozva a főigazgató lemondását követelte. „A Mazsihisz vezetősége döbbenet és értetlenül áll a kormány által alapított Veritas intézet holokauszt-relativizálása előtt”, és Szakály történelemhamisító próbálkozásának kudarca után elvárták, hogy az intézet vezetéséről lemondjon.

Január 19-én az ATV Szabad szemmel című műsorában Krausz Tamás történész szélsőjobboldali provokációnak tartotta Szakály kijelentését, amelynek célja, hogy „az új tekintélyuralmi rendszer tisztára kell, hogy mossa elődjét, a Horthy-rendszert [...] és igyekszik magát Horthyt is kimosni bűnéből”. Viszont „csak azokat az embereket lehet megbízni ilyen kormányintézetek vezetésével, akik szakmailag, erkölcsileg, politikailag a szélsőjobboldal irányába nyitottak, a Horthy-rendszer restaurációjában gondolkodnak szellemileg”.

Ugyanebben a műsorban Szakály Sándor kifejezte, hogy „...akit ezzel [a Kamenyec-Podolszka történet deportálás idegenrendészeti eljárásnak nevezésével] én megsértettem, én megkövetem. Tehát én nem sértegetni akartam, én egy olyan kifejezést használtam, ami az akkori időszakban egy szakkifejezés volt”.

A Magyar Zsidó Kulturális Egyesület január 20-án adott ki egy közleményt, amelyben 11 zsidó szervezet ítélte el Szakály Sándor kijelentését. Ezen kívül a következőt írták: „a Mazsihisz január 19-i nyilatkozatával egyetértve lemondásra szólítjuk fel az állami Veritas Történetkutató Intézet vezető posztjáról”.

A Magyarországi Cionista Szövetség január 20-i közleményében kifejezte, „Vitéz dr. Szakály Sándor legutóbbi történelmietlen és erkölcsileg is minősíthetetlen megnyilvánulása a határon túlra nyúlóan is közfelháborodást keltett az »idegenrendészeti eljárásként« aposztrofált kamenyec-podolszki népirtásról”. A Szövetség kilátásba helyezte, ha „nem távolítja el vitéz dr. Szakály Sándort a Veritas Intézet éléről és a Közszolgálati Egyetem oktatói karából”, abban az esetben „a Szövetség megszűnteti képviselőjét a »Zsidó Kerekasztal« összejöveleiben és a »Holokauszt 70« Bizottság ülésein, valamint a Holokauszt emlékére létesített »Civil Alap 2014« pályázati programon elnyert összeget nem kívánja felhasználni”.

Január 20-án a Simon Wiesenthal Központ is tiltakozását fejezte ki Szakály Sándor kijelentésével kapcsolatban. A szervezet közleménye szerint a magyar kormány magát az intézetet is abból a célból hozta létre, hogy az meghamisítsa a holokauszt magyarországi történetét és elrejtse, milyen komoly szerepet játszottak a helyiek a magyar zsidóság tömeges elpusztításában.

Január 21-én Heisler nyomatékosította, hogy nem elég Szakály Sándor bocsánatkérése a kamenyec-podolszki deportálással kapcsolatban. „Szakály úrnak onnan el kell kerülnie” – jelentette ki. Mint mondta, 15 zsidó szervezet követeli lemondását az intézet éléről, azt kérve, hogy ezen jelenségek ellen a kormány lépjen fel, de „a szavakból már elég volt”, a kormány által meghirdetett nulla toleranciát várják el.

Karsai László történész ugyanekkor arról beszélt: az magyarázza Szakály Sándor kijelentéseit Kamenyec-Podolszkról, hogy nem ismeri kellő mélységben a vonatkozó dokumentumokat, amelyek azt támasztják alá, hogy „ez nem idegenrendészeti akció volt, hanem etnikai tisztogatás”. Véleménye szerint Szakály Sándor pontatlanul fogalmazott, mert Magyarországon nem zsidókérdés, hanem antiszemita-kérdés volt, s amikor az intézetvezető zsidókérdésről beszélt, az 1941-es antiszemita szóhasználatlaltal élt.

A Magyar-Izraeli Baráti Társaság Kulturális Egyesület, Szentendre-Dunakanyar támogató közleményt adott ki január 21-én, amiben kifejezték, megdöbbenéssel olvasták Szakály Sándor nyilatkozatát, ezen felül szolidaritásukról és támogatásukról biztosították a Mazsihisz közleményét, amelyben Szakály Sándor lemondását követelik.

Az ATV Egyenes beszéd műsorában január 21-én Toronyi Zsuzsanna, a Magyar Zsidó Levéltár főigazgatója kijelentette, hogy a bocsánatkérés már nem elegendő, hiszen egy folyamat része és nem elszigetelt jelenségről van szó.

A Magyar Antifasiszta Liga január 21-én közleményben fejezte ki, hogy csatlakozik a demokratikus, antifasiszta szervezetek által közzétett tiltakozásokhoz Szakály Sándor, a Veritas Intézet igazgatója által megfogalmazott vérlázítóan cinikus esemény-értékelés kapcsán. „Szakály fő-történész úr voltaképpen büntettet követett el: a Btk. 333. §. szerint üldözött »A nemzetiszocialista vagy kommunista rendszerek bűneinek nyilvános tagadása« tényállását valósította meg”.

Január 22-én Bósz Anett, a Magyar Liberális Párt (MLP) ügyvivője arra kérte a párt nevében Lázár János Miniszterelnökséget vezető államtitkárt, mentse fel Szakály Sándort az Intézet éléről, szerintük ugyanis az elmúlt hetek során nyilvánvalóvá vált, hogy a történész alkalmatlan arra, hogy pártatlanul tárja fel a történelem eseményeit.

Január 23-án Balog Zoltán humánminiszter a Népszabadság kérdésére elmondta, hogy Szakály Sándor kijelentése „történelmi vélemény, rossz megfogalmazás volt”, de ennek megítélése – tette hozzá – nem az ő dolga.

Január 24-én Katrina Lantos Swett, a Tom Lantos Alapítvány elnöke a New York-i „A magyarországi holokauszt emlékezete” kiállítás megnyitóján felháborodását fejezte ki Szakály Sándor véleményével kapcsolatban. Úgy értékelte, hogy ez elfogadhatatlan kísérletet jelent az akkori magyar kormányzat „az ártatlan emberek lemészárlásában való mély morális bűnrészességének” eltussolására. A magyar kormány legmagasabb szinten határozottan emelje fel hangját ezen elítélendő kijelentések ellen és tegye meg a megfelelő lépéseket a kialakult helyzet orvoslása érdekében.

Január 25-én Mesterházy Attila felháborítónak nevezte, hogy a kormány nem határolódott el Szakály Sándor történésztől.

Január 29-i közleményében Lendvai Ildikó azt írta, hogy az MSZP írásbeli kérdést intézett a miniszterelnökhöz, amelyben arról kérdezik Orbán Viktort, hogy továbbra is ragaszkodik-e a főigazgató kinevezéséhez. Mint írta, az intézmény főigazgatóját a Miniszterelnökséget vezető államtitkár nevezi ki és menti fel. A miniszterelnöknek jogában áll államtitkárát utasítani a főigazgató felmentésére. Lendvai Ildikó szerint ez a minimum, amit a kormányfőnek tennie kell Szakály Sándor nyilatkozata után. Hozzátette: Szakály Sándor részt vesz a Horthy-kultuszt ápoló Vitézi Rendben, 2002-ben ő avatta fel Gömbös Gyula síremlékét, egy jobbikos képviselő által szervezett előadáson Gömbös 95 pontos programjának legtöbb elemét ma is vállalhatónak nevezte.

A Mazsihisz nem adott ultimátumot a kormánynak

Budapest

Forrás: MTI, Népszabadság

Január 19-én Heisler András, a Mazsihisz elnöke kijelentette, hogy megfontolják a Holokauszt-emlékév eseményeitől való távolmaradásukat az épülő Józsefvárosi Holokauszt emlékközpont ideológiájának ismeretlensége, a Terror Házában rendezett Horthy-konferencián elhangzottak vállalhatatlansága, „a közszolgálati rádió Életmentő történetek műsora történelemhamisítása”, a német megszállás Szabadság térre tervezett emlékműve és a Veritas intézet vezetőjének nyilatkozata miatt.

Heisler András a Népszabadságnak elmondta, hogy január 20-án levélben kérték a Mazsihisz vezetői Orbán Viktort, hogy járjon közben annak érdekében, hogy ne valósuljon meg a német megszállási emlékmű a Szabadság téren.

A január 21-i sajtótájékoztatón Heisler András hangsúlyozta, hogy a Mazsihisz nem adott ultimátumot a kormánynak a holokauszt-emlékév programjain való részvételével kapcsolatban. Hozzátette még, hogy a kormány attraktív, páratlan programot állított össze az emlékévre. Véleménye szerint a holokauszt-emlékév esetleges „sikertelensége” nemcsak a magyar zsidó közösségnek, hanem az országnak is kudarcot jelentene, ezért csak abban az esetben lépnek ki a programsorozatból, ha „nem tudják a folyamatokat megfelelő mederbe terelni”. A kormány és a zsidó szervezetek közötti együttműködést tekintve optimisták. Elmondta azt is: kedvezőnek értékelte, hogy Balog Zoltán emberierőforrás-miniszter megállapodást írt alá a Jeruzsálemben működő holokauszt-emlékközponttal és -múzeummal, a Jad Vasem Intézettel.

Január 22-én Orbán Viktor levélben válaszolt a Mazsihisz vezetőinek, Heisler Andrásnak és Zoltai Gusztávnak január 20-án kelt levelére. A levél elolvasása után megerősödött Orbán Viktorban az a meggyőződés, hogy „a jövőben is közösen dolgozhatunk azért, hogy Magyarországon a kölcsönös tisztelet, egymás megértése és hazánk közösségeinek együttműködése tovább erősödjék”. Ebbe a sorba illeszkedik a német megszállás áldozatai előtt tisztelgő emlékmű is.

Orbán Viktor választát Heisler András nem kívánta kommentálni a Népszabadságban január 23-án megjelent cikkben. A fejleményekre tekintettel szerinte jó esély van rá, hogy két héten belül összehívják a Mazsihisz közgyűlését, amely arról hivatott dönteni, hogy a holokauszt-emlékévvvel kapcsolatban megszakítsák-e az együttműködést a kormánnyal.

Sorsok Háza

Budapest

Forrás: MTI, ATV, Népszava, Élet és Irodalom

A Sorsok Háza története – amivel decemberi jelentésünkben részletesen foglalkoztunk – januárban tovább folytatódott. Január 17-én a Népszavának mondta el véleményét Vámos Tibor, a Holokauszt Emlékközpont volt igazgatója. Arra a kérdésre, hogy a Sorsok háza csak kampánycélokat szolgálna, azt válaszolta, hogy „a kormányzat igyekszik bizonyítani – különösen a külföld felé – hogy nem antiszemita, bár ilyet ritkán sütnek rájuk és nem is lenne igaz, viszont ezzel is ellensúlyozzák a hallgatólagos engedményeket az antiszemita, rasszizmussal operáló szélsőjobb irányában. A világ közvéleménye számára nem takarékoskodnak a reprezentációkkal és a kedvező hangú kijelentésekkel, hiszen ez ma érzékeny pontja a fejlett országoknak”. Kritikával illetve Schmidt Mária kinevezést, aki „a politikában elkötelezett, egyértelműen a hazai holokauszt előkészítő folyamatokat tisztogató személy”, aminek következtében az előkészítésben „nem szerepelnek az egyetemek nemzetközi tekintélyt kivívott tanárai és kutatói, terveinek nincs nyilvánossága, szakmai és társadalmi vitája. Ez felel meg annak a mai hivatalos történelem-interpretációnak, amely igyekszik a maga előképét a két világháború közötti berendezkedésben viszontlátni, Horthy szerepét fényesíteni, előrangatni ebből a múltból olyan, a kegyetlenségek végrehajtására idomított szervezetet, mint a csendőrséget és olyan magyar Mussolini-Hitler szerepekre törő vezért, mint Gömbös Gyulát”.

A Magyarországi Cionista Szövetség január 20-i közleményében kifejezte, hogy a Sorsok Háza tartalmi koncepciójának megvalósításához „a zsidó szervezetek Schmidt Mária Igazgató Asszony mellé autentikus személyekből álló tanácskozó testületet kíván delegálni. Az igényre eddig hivatalos válasz nem érkezett, informális úton elutasításra került”. Ezen kívül kilátásba helyezte, ha „a Magyar Kormány nem teszi lehetővé a tanácsadó testület közreműködését” Szakály Sándor felmentése és a német megszállás emlékmű visszamondása mellett, abban az esetben „a Szövetség megszűnteti képviselőjét a »Zsidó Kerekasztal« összejövetelein és a »Holokauszt 70« Bizottság ülésein, valamint a Holokauszt emlékére létesített »Civil Alap 2014« pályázati programon elnyert összeget nem kívánja felhasználni”.

A január 21-i Mazsihisz sajtótájékoztatóra Sorsok Házáról is szó esett. Heisler András, a Mazsihisz elnöke reményét fejezte ki, hogy a Sorsok Háza megalapításával „komoly intézménnyel fog gazdagodni az ország”, és a Józsefvárosi pályaudvarból kialakítandó közművelődési intézmény a magyarországi diákoknak reális képet ad majd a holokausztról. Arra azonban, hogy a Sorsok Háza hasznos intézménye lesz a magyar közoktatásnak, pillanatnyilag még nem kaptak garanciát, ezért Schmidt Máriával, az intézmény vezetőjével leül-

nek megbeszélni a részleteket. Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója ehhez hozzáfűzte: azt kéri a kormányzattól, hogy az általuk javasolt embereket vegyék be a Sorsok Háza projektbe. Megjegyezte: nem szeretnék, ha az odalátogatók nem tudnák meg, mi vezetett a holokauszthoz, mert az „1920-ban kezdődött”, és nem szeretnék, ha úgy jönnének ki az intézményből a diákok, hogy a holokauszt csak a németek bűne, miközben abban a magyar közigazgatás aktívan közreműködött.

Január 24-én Semjén Zsolt miniszterelnök–helyettes válaszolt Bárándy Gergely írásbeli kérdéseire. Többek között arra a kérdésre, hogy mi a szerepe a Sorsok Háza mellett létrehozott nemzetközi tanácsadó–testületnek, Semjén Zsolt közölte, a testület tagjai szakmai véleményükkel, javaslataikkal segítik Schmidt Máriát az új intézmény kialakításában, valamint hozzájárulnak a hazai és nemzetközi zsidó közösség felé történő kommunikációhoz is. Az új emlékpont szakmai koncepciójának kialakításában további szakmunkacsoportok vesznek részt a főigazgató vezetésével.

Január 27-én az ATV Egyenes beszéd című műsorában Ungvári Tamás irodalomtörténész Kertész Imre Sorstalanság című könyvére hivatkozva azt mondta, hogy provokáció Sorsok háza néven múzeumot nyitni.

Január 31-én jelent meg az Élet és Irodalomban Vásárhelyi Mária, szociológus nyílt levele Mrs. Annette Lantosnak, a Sorsok Háza nemzetközi tanácsadó testülete tagjának, Tom Lantos özvegyének. Vásárhelyi Mária azzal a szándékkal írta a levelet, hogy Annette Lantos gondolja át részvételét a tanácsadó testületben. Ennek alátámasztásául a következőket írta: „meggyőződésem szerint a Sorsok Háza [...] hivatalosan deklarált céljával szemben [...] a holokauszt történetének meghamisítását, a történelmi emlékezet politikai szempontoknak alárendelt kisajátítását és pártpolitikai propagandacélokat fog szolgálni. Nemcsak az Orbán-kormány eddigi tevékenysége, valamint finoman szólva is kétarcú viszonya a szélső-jobboldalhoz és az egyre erősödő magyarországi antiszemitizmushoz bizonyítja, hanem magának a Sorsok Háza projektnek eddig megismert tartalma, létrehozásának körülményei, elnevezése, megvalósításának helyszíne és határideje, vezetőjének személye, a kuratórium tagjainak kiválasztása – mind-mind azt vetíti előre, hogy az oktatási és emlékközpont megvalósításának valódi célja egyrészt a holokausztért viselt magyar felelősség bagatellizálása, másrészt a jelenleg regnáló jobboldali kormány nemzetközi reputációjának helyreállítása”.

Tévedett a The New York Times?

New York, Amerikai Egyesült Államok

Forrás: Magyar Nemzet

A decemberi jelentésben számoltunk be róla, hogy a The New York Times december 24-én tette közzé honlapján a magyarországi antiszemitizmusról szóló kérdőívét, amelyben a Magyarországon vagy külföldön élő magyar zsidók véleményére, tapasztalataira voltak kíváncsiak. A kutatás elméletileg egy évig tartott volna, de január 4-én a Magyar Nemzet arról számolt be, hogy a Times oldalán már nem elérhető a kérdőív.

HIVATALOS ÉS CIVIL REAKCIÓK

A DK feljelentette holokauszttagadás miatt a Veritas intézet főigazgatóját

Budapest

Forrás: MTI, Népszabadság

A Demokratikus Koalíció az MTI-hez január 20-án eljuttatott közleményében ismertette, hogy Oláh Lajos, országgyűlési képviselő nemzetiszocialista vagy kommunista rendszerek bűneinek nyilvános tagadása miatt feljelentést tett Szakály Sándor ellen.

A DK szerint a népirtás, illetve az ahhoz nyújtott bűnsegédlet „idegenrendészeti intézkedésnek” tekintése a népirtás jelentéktelen színben feltüntetését, igazolását jelenti, az interjú pedig nagy nyilvánosság előtti elkövetésnek minősül. Ezt a büntető törvénykönyv büntettnek minősíti, és három évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni – közölték.

A Népszabadság január 21-én közölt interjúbán Szakály Sándor a feljelentésre így reagált: „Nem követtem el azt, amivel vádolnak”.

A CAS enyhítette az MLSZ büntetését

Budapest

Forrás: MTI

Január 21-én tette közzé az MLSZ honlapján közleményét, melyben tudatja, hogy januárban enyhítette a Nemzetközi Sportdöntőbíróság (CAS) az MLSZ-re kiszabott FIFA-büntetést, amelyet a szervezet a 2012. augusztusi Magyarország-Izrael barátságos mérkőzésen a nézők részéről tapasztalt diszkriminatív, antiszemita bekiabálások és sértő jelképek mutatása miatt kapott.

A CAS 40 ezerről 20 ezer svájci frankra mérsékelte a pénzbüntetést, valamint törölte „egy esetleges soron következő szabálytalanságra vonatkozó súlyos büntetés kilátásba helyezését.” A sportdöntőbíróság ugyanakkor helybenhagyta a nemzetközi szövetség korábbi határozatát, amelynek értelmében a magyar válogatottnak zárt kapuk mögött kellett játszania a románokkal a 2013. márciusi világbajnoki selejtezőn.

Országgyűlési bizottság vitassa meg a „történelemhamisítást”

Budapest

Forrás: MTI

Lendvai Ildikó, az emberi jogi bizottság szocialista tagja január 24-i közleményében írta, hogy az MSZP az Országgyűlésben kezdeményezte, hogy a parlament emberi jogi bizottsága vitassa meg az „államilag irányított történelemhamisítás botránysorozatát”, amely a holokauszt emlékévé előkészítését is súlyosan veszélyezteti.

Az ellenzéki politikus szerint a történelemhamisítás célja egyértelmű: „Orbánék az elődüknek tekintett Horthy-rezsimet akarják tisztára mosni. Nem a magyar nemzet becsületét védik, azt azok tették, akik segítettek az üldözötteknek.”

Lendvai Ildikó úgy vélekedett: Orbán Viktor világossá tette, hogy ragaszkodik a német megszállás emlékművéhez, és hogy Szakály Sándor vezesse továbbra is a Veritas Intézetet, aki húszezer védtelen ember halálba küldését egyszerű idegenrendészeti eljárásnak tartja.

Azt is hangsúlyozta, hogy mindezek nyomán, a kormányzati történelemhamisítás miatt a holokauszt emlékévé hazai és nemzetközi botrányoktól lehet hangos, ez pedig csak feltépné a történelmi sebeket ahelyett, hogy gyógyítaná azokat. Ez pedig nemcsak a zsidó közösséget, hanem az egész magyar nemzetet sértené.

Nyílt levélben mondott le állami kitüntetéséről Randolph L. Braham

Budapest

Forrás: MTI, ATV, Népszava

Randolph L. Braham január 26-án nyílt levélben kérte neve eltávolítását a Holokauszt Emlékközpont Téka és Információs Központjáról, valamint jelezte, hogy a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjét is visszaküldi.

„Nehéz szívvel hoztam ezt a döntést azt követően, hogy a legújabb magyarországi fejleményeket nagy aggodalommal követtem. Megdöböntett engem az elmúlt néhány év történelemhamisító kampánya, amelynek célja a Horthy-korszak tisztára mosása”.

A bukaresti születésű holokausztkutató ide sorolta az alkotmány módosítását is, amely a későbbiek során elfogadott – mint fogalmazott – baljós intézkedéseket „törvényesítette”, és amellyel „mentesíteni óhajtják Magyarországot annak az aktív szerepnek a felelőssége alól, amit közel 600 ezer zsidó hitű polgárának megsemmisítésében játszott”.

Közlése szerint döntése meghozatalának poharában az utolsó cseppet az a kormányzati döntés jelentette, hogy nemzeti emlékművet állítsanak a német megszállásnak. Gyáva kísérletnek tartotta, hogy a figyelmet eltereljék a Horthy-rendszernek a zsidóság megsemmisítésében játszott szerepéről, és összemossák a holokausztot a magyarságnak azzal a „szenvetéssel”, amelyet a német megszállás okozott, miközben ez utóbbiról történelmi tények bizonyítják, hogy ellenállás helyett inkább általános taps fogadott.

„Ezennel visszaküldöm a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjét is, a Schmitt Pál államelnök által aláírt oklevéllel együtt, azzal a kéréssel, hogy ezeket továbbítsátok a megfelelő magyar hatóságoknak”.

Rogán Antal még aznap azt nyilatkozta az ATV Szabad szemmel című műsorában, hogy túlzónak tartja Braham reakcióját, ugyanakkor tiszteletben is tartja. Szerinte nagyon erős csúsztatás és ferdítés, hogy a német megszállásnak állítsanak emléket, és úgy vélte, Randolph L. Brahamet félrevezették. Leszögezte: az emlékmű az áldozatoknak állít emléket.

Január 30-án jelent meg a Népszava holnapján a „Kiállítás Randolph L. Braham mellett” elnevezésű petíció több neves tudós és közéleti személyiség aláírásával, amelynek szövegében kifejezték, hogy a petícióhoz csatlakozva jelzik, elfogadhatatlannak tartják a Horthy-korszak és különösen a zsidó deportálások szerecsenmosdatását, az akkori magyar államot terhelő felelősség elhárítását és áthárítását a német megszállókra, s a kollaboráció vitathatatlan tényének leszűkítését a nyilasokra. Mint írták: „Ha a kormány a megszállás előtt történt deportálást és egyéb atrocitásokat is a megszállókra hárítja, felmérhetetlen kárt okoz a magyar történelmi tudatnak, kiváltképp az új nemzedékek gondolkodásának, a külvilág pedig mindezt az atlanti intézményrendszer alapelvei megsértésének és a nácikat kiszolgáló horthysta kormánypolitika felvállalásának fogja tekinteni”.

Vona Gábor londoni látogatása

London, Nagy-Britannia

Forrás: MTI, Andrew Dismore honlapja, HOPE nothate honlapja, HírTV

Vona Gábor londoni látogatását tiltakozások előzték meg (lásd később: The Independent írásai). Andrew Dismore, az ellenzéki brit Munkáspárt volt alsóházi képviselője, a londoni városháza képviselő-testületének jelenlegi tagja január 20-án levélben fordult Theresa May brit belügyminiszterhez, kérve, hogy a Jobbik elnökét ne engedjék beutazni Nagy-Britanniába. A HOPE not hate pedig január 23-án több mint 14.000 aláírással ellátott petíciót adott át a belügyminisztériumnak, ugyanezt követelve.

Ellentüntetők fogadták Vona Gábornak, a Jobbik elnökének január 26-i londoni gyűlésére érkező magyarokat. A rendezvény gyülekezőhelye London belvárosában, a Holborn metróállomáson volt, de az állomás kijáratát az indulás meghirdetett időpontjában hozzávetőleg 200 antifasiszta ellentüntető állta el.

Az ellentüntetők január 26-án a gyűlésre érkezőket „Náci söpredék, takarodjatok az utcáinkról!” (Nazi scum, off our streets!), illetve magyar nyelven „Nácik haza!” skandalással fogadták. Az ellentüntetők eközben náciellenes jelszavakat hangoztató transzparenszeket tartottak a magasba.

A gyűlésen Vona Gábor elmondta, hogy a párt semmiféle olyan törvénytervezetet nem nyújtott be és ezután sem fog benyújtani, amely származásuk alapján tenne különbséget emberek között. Kijelentette: elismeri, hogy a Jobbiknak a rendteremtéssel kapcsolatban „drasztikus” javaslatai vannak, és a közbiztonság javítását célzó programja „néha sokkoló (...) de sokkal sokkal több maga a közbiztonság helyzete”.

Január 27-én budapesti sajtótájékoztatóján Vona Gábor kifejtette, hogy szerinte a londoni magyar nagykövet bocsánatkéréssel tartozik, amiért semmit nem tett a Jobbik elnökének vasárnapi londoni lakossági fórumára érkező magyar állampolgárok védelme érdekében. Valamint ismételten cáfolta, hogy a görög Arany Hajnal párttal akart volna szövetséget kötni a brit fővárosban. Felidézte azt is, hogy a rendezvény előtt a gyülekezési pontnál még „ortodox rabbik is tüntettek a Jobbik mellett”, akikkel korábban személyesen is találkozott

és „akik szerint a Jobbik nem antiszemita, hanem anticionista és ebben egyetértenek a Jobbikkal”.

Január 28-án a HírTV arról tudósít, hogy az említett rabbik (a Neturei Karta Zsidó Anticionista szervezet tagjai) a Jobbik rendezvényétől függetlenül a cionizmus ellen tüntettek.

Megkezdődött a Hegedűs Loránt elleni egyházi fegyelmi eljárás

Budapest

Forrás: MTI

A január 30-án megkezdődött az egyházi fegyelmi eljárás Hegedűs Loránt református lelkész ellen. Ennek keretében Horváth György, az eljáró egyházi jogtanácsos palástvesztést kért a lelkészre, a Hazatérés templomában november 3-án tartott Horthy-szoboravatás miatt, amelyről korábbi jelentésünkben beszámoltunk. Horváth György, a Budapest-Északi Református Egyházmegye jogtanácsosa – aki az ügyész szerepét tölti be az eljárásban – egyebek mellett azzal vádolta a történetek kapcsán Hegedűs Lorántot, hogy a zsinati határozattal szemben politikai rendezvényt tartott egy templomban. Ezen kívül azzal is vádolta a lelkészt, hogy kárt okozott az egyháznak, mert olyan elveket hirdetett, a többi között Horthy Miklós kultuszát, amelyről nincs az egyházon belül közmegegyezés. Ezzel pedig megosztja az egyházat. A lelkész visszautasította a vádakát és koncepció eljárásnak nevezte a tárgyalást.

Hegedűs Loránt szerint a templomban elmondott beszédében azért szerepelt kiemelt módon Horthy Miklós személye, mert a templom alapításának 75. évfordulóján szükséges volt „az alapító, a magyar- és zsidómentő Horthy” életútjának ismertetése. Hazugságnak nevezte továbbá, hogy Jobbik-zászlót feszítettek ki az istentisztelet alatt. Szerinte aki fogásolt zászló csupán egy az Árpád-házat jelképező árpádsávós lobogó volt, ami csak „emelte az istentisztelet szakralitását”.

Horváth György felhívta a figyelmet arra, hogy az eljárásnak nem tárgya Horthy történelmi szerepének megítélése. A két lelkészből és egy világi bíróból álló testület végül úgy döntött, hogy az eljárás február 20-án folytatódik.

Szakály Sándort kizárná az Akadémia

Budapest

Forrás: Népszava

Az MTA II. számú tudományos osztályának, a Filozófiai és Történettudományok Osztályának január 30-i ülésén felmerült Szakály kizárásának lehetősége az MTA-ból. Heller Ágnes a Népszavának elmondta, hamar kiderült, hogy Szakály köztisztviselői tagságát kijelentésére hivatkozva nem lehet visszavonni. Pedig – tette hozzá a filozófus – azzal minden résztvevő egyetértett, hogy elítélendő a történész kijelentése.

Ezért a Filozófiai és Történettudományok Osztálya az ülés jegyzőkönyvében rögzítette: felkéri az MTA etikai bizottságát arra, hogy ne csak plágium és más tudományetikai kérdések miatt lehessen eltávolítani valakit, hanem akár ilyen vagy ehhez hasonló esetekben is – mondta a Népszava kérdésére Török László osztályelnök-helyettes. Hozzátette: javasolták, hogy az etikai kódexben legalábbis lehetőség nyíljon ilyen esetekben a köztestületből való esetleges kizárás mérlegelésére.

HÍREK ÉS VÉLEMÉNYEK

A MAGYARORSZÁGI ANTISZEMITIZMUSRÓL

A német megszállás emlékműve – a külföldi sajtóban megjelent vélemények

Németország, Ausztria, Franciaország, Nagy-Britannia, Egyesült Államok

Forrás: MTI

Január 6-án közölt a Berliner Zeitung online kiadása egy cikket a Holokauszt-emlékévvvel kapcsolatban, amelyben Kerényi Gábor a budapesti Szabadság térre tervezett új emlékművel kapcsolatban azt hangsúlyozta, hogy ha a kormány közszemlére teszi történelemfelfogását, amely szerint Magyarország a náci Németország áldozata volt, akkor „a szélsőjobboldaliság bevonul a társadalom középpontjába”.

Január 15-én a Süddeutsche Zeitungban Cathrin Kahlweit úgy vélte, ismét nagy heveséssel zajlik az „elkeseredett vita” arról, hogy az ország milyen szerepet játszott a náciizmus idején. Azt írta, hogy az emlékmű-koncepció bírálói arra hivatkoznak, hogy Magyarország a náci szövetségese volt, ennél fogva a megszállás nem is volt megszállás, a zsidók gettósítását és deportálását pedig lényegében a náci magyar kiszolgálói bonyolították le. Hangsúlyozta azt is, hogy „Magyarország nem az első és nem az egyetlen állam, amely még a holokauszt után hetven évvel is nehezen kezeli történelmi örökségét”, Orbán Viktor hivatalba lépése óta viszont „tovább mélyültek az árkok”. A kormányfő bírálói szerint az antiszemitizmus és a szélsőjobboldaliság ellen az utóbbi időszakban indított számos akció és kezdeményezés csupán „a Nyugatnak szóló műsor”.

Január 22-én a Die Welt online kiadásában közölt cikket „Magyarország kizárólag Hitler áldozatának akarja látni magát” címmel. A szerző, Florian Stark kiemelte, hogy a Szabadság térre tervezett emlékmű „Magyarország áldozatszerepére” emlékeztet majd. A történelmi háttérrel és az emlékműterv körüli vitában képviselt álláspontokat ismertette úgy vélekedett, hogy az alkotás jelképisége a Fidesz történelemértelmezését követi. Ezzel az értelmezéssel „Magyarország elutasította, hogy felelősséget visel a holokausztért”. A kormányzat képviselői a bírálatokra azzal válaszolnak, hogy az alkotás valamennyi áldozatnak emléket állít. Ugyanakkor az emlékmű „nyilvánvalóan nem vesz tudomást az összes tettesről” – írta.

Január 23-án a Frankfurter Allgemeine Zeitung jelentetett meg „Sötét sas és szenvedő angyal” címmel egy írást, amelyben a szerző, Stephan Löwenstein, kiemelte, hogy az emlékmű körüli vita arról szól, milyen felelősséget viselt a magyar állam a német megszállás után elkövetett bűncselekményekben, és visel-e történelmi felelősséget a mai magyar állam. Az emlékműterv „ártatlan angyalként” mutatja be Magyarországot, de „ezen a képen mély repedések vannak”. Hozzátette, hogy a kormány soha nem vitatta, hanem több alkalommal is határozottan kifejezésre juttatta, hogy Magyarország is felelősséget visel a

holokausztért. Ugyanakkor mindezt ellenpontozza az a törekvés, hogy „az államot távol tartsák ettől a felelősségtől”. Megjegyezte: a történelem „átpolitizáltsága” nem utolsósorban arra vezethető vissza, hogy alkotmánytól az iskolai tankönyveken át a vitatott emlékműig mindenütt „tántoríthatatlanul érvényesítik a Fidesz történelemszemléletét”.

Január 24-én a baloldali Libération-ban megjelent cikkben a különböző magyarországi álláspontok ismertetése után úgy vélték, hogy a Szabadság térre tervezett „emlékmű tökéletesen megtestesíti a magyar nacionalista jobboldali és a szélsőjobboldali narratívát, miszerint csak a németek és a nyilasok lennének a népirtás felelősei, mintha az csak 1944-ben a német megszállással kezdődött volna”.

A január 28-i a Der Standard című osztrák liberális lap kommentárja szerint az Orbán-kormány kizárólag a németek és a nyilasok nyakába akarja varrni a felelősséget csaknem 600 ezer zsidó elpusztításáért. Paul Lendvai, az ismert magyar származású Ausztriában élő újságíró beszámolt az 1944. március 19-i német megszállás tervezett budapesti emlékművét övező tiltakozásokról. Azt írta, hogy a megszállással szemben valójában nem volt semmilyen ellenállás, a német csapatokat a lakosság többsége barátságosan fogadta, 437 ezer ember deportálását 7 hét alatt nem a kis létszámú különleges SS-kommandó, hanem az olajozottan működő magyar csendőrség és rendőrség szervezte meg, és sok magyar profitált a zsidó vagyon szétosztásából.

Ezen a napon a The International New York Times úgy vélekedett, hogy Magyarország – sok más kelet-európai országhoz hasonlóan – megpróbálja összeegyeztetni azt az értelmezést, hogy a nácik áldozata volt, azzal a történelmi ténnyel, hogy eközben tétlenül nézte a zsidók elpusztítását.

Január 29-én a Die Welt című konzervatív lapban megjelent „Az Emlékezetkultúra – Magyarország relativizálja a holokausztban viselt felelősségét” című cikkben a szerző, Boris Kálnoky azt írta, hogy a német megszállás tervezett emlékműve miatt minden eddiginél erősebben vádolják a kormányt azzal, hogy „kimosdatja” az államot ebből a felelősségből. Az emlékmű ártatlan angyalként ábrázolja Magyarországot, amelyre lecsap a náci Németország, „de ez nem így volt”. A holokausztban viselt felelősség relativizálására vonatkozó bírálatokat ismertetve úgy vélte, hogy az emlékmű ügye miatt félresikerülhet a holokauszt emlékévé.

Január 30-án a Neue Zürcher Zeitungban jelent meg az emlékművel kapcsolatban egy cikk. Eszerint bár Áder János köztársasági elnök első ízben elismerte, hogy a magyar állam is felelős volt a deportálásokért, a náci megszállásra emlékező tervezett emlékmű ezzel szemben éppen Magyarország áldozati szerepét hangsúlyozza. Meret Baumann, a cikk írója szerint a magyar kormány átpolitizálja a történelmet. Közvetetten ugyanis a kormány arra utal, Magyarországot nem terheli felelősség az akkori események miatt. Orbán ráadásul a választási kampányban rendre azt állítja, négy évvel ezelőtti választási győzelme és az alkotmánymódosítás „a magyar nép végső felszabadítását jelenti”.

A The Economist január 31-én azt írták, hogy a magyar zsidó vezetőket is meglepte, hogy a tervezett szobor ügyében nem voltak tárgyalások. Erre a legjobb magyarázat az, hogy április 6-án, az emlékmű felavatása után nem sokkal parlamenti választásokat tartanak Magyarországon. A Fidesz vezet ugyan a közvélemény-kutatási adatok szerint, de mivel sok választó még nem döntött, a párt győzelme nem bizonyos. Az új szobrot a Jobbik üdvözölte, a Fidesz vezetői viszont azt szeretnék, ha a Jobbik-szavazók átpártolnának a Fideszhez. Elősegítheti a Jobbik szavazóinak megnyerését, ha Magyarországot a nácik ártatlan áldozatának, nem pedig készsleges szövetségesének állítják be.

Felmérés készült a magyarországi antiszemitizmusról

Budapest

Forrás: Szombat Online

A Tett és Védelem Alapítvány megbízásából a Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet 2013 novemberében kérdőíves kutatást végzett az antiszemita előítéletek gyakoriságáról, erősségéről és a zsidóellenes előítéleteket tápláló csoportokról a magyar társadalomban. A minta 1200 fő volt, mely nemre, korra, lakóhelyre és iskolai végzettségre nézve reprezentálja a teljes magyar népességet.

Az antiszemitizmust az előítélet tartalma és érzelmi intenzitása szerint is vizsgálták. Az előítélet tartalmi dimenziójában, 2013-ban a zsidók elleni diszkriminációt a megkérdezettek 15-16 százaléka támogatná, és a teljes mintának a 35-40 százaléka biztosan elfogad több-kevesebb antiszemita sztereotípiát, 7 százaléka pedig szélsőséges antiszemitának tekinthető. Az előítélet érzelmi dimenziójában a megkérdezettek 21 százaléka tartotta a zsidókat ellenszenvesnek, valamint az országban élő összes etnikai csoporttal szemben sem rokonszenveznek (mindegyik csoport a skála közepes értékénél kevesebbet kapott). Általában véve elmondható, hogy 2010 után a felnőtt lakosság több mint egyharmada táplál erős vagy mérsékelt antiszemita érzületet.

Mindkét dimenziót figyelembe véve elmondható, hogy a szélsőséges antiszemiták aránya a mai magyar felnőtt lakosságon belül 15–20 százalék lehet, a mérsékelt antiszemitáké kb. 15–18 százalék, míg a lakosság kb. kétharmada mentes zsidóellenes előítéletektől.

Natan Sharansky interjú

Budapest

Forrás: Népszabadság

Január 5-én közölt interjút Natan Sharansky-val, a Szochnut elnökével a Népszabadság. Véleménye szerint „sajnálatosan Budapest nemcsak a zsidó élet egyik fontos központja, de az antiszemitizmusa is”. Magyarországon a „jó öreg” antiszemitizmussal találkozhatunk, a bizalmatlansággal a mássággal szemben. „Magyarországon ráadásul az antiszemita párt bekerült a parlamentbe, 15–18 százalékos a népszerűsége. [...] Azt gondolom, hogy azok után, amit ez a térség a náciizmus és a kommunizmus alatt átélt, az antiszemitizmus visszatérése több mint nyugtalanító. Egyébként ez nem csak Magyarország ügye, ez egész

Európa problémája.” Újságírói kérdésre, miszerint megmaradnak-e a diaszpórák Európában megfordította a kérdést, és azt kérdezte: Akarja-e Európa, akarja-e Magyarország, hogy a zsidó közösségek a jövőben is otthon érezzék magukat a területükön?

Amerikai nagykövetjelölt meghallgatása

Washington, Amerikai Egyesült Államok

Forrás: MTI

Colleen Bradley Bell, budapesti nagykövetjelölt január 16-án az amerikai szenátus külügyi bizottságában megtartott meghallgatásán hangsúlyozta, hogy „a szélsőséges pártok megerősödése Magyarországon külön aggodalomra ad okot. Ha megerősítenek, akkor a tolerancia védelme és előmozdítása lesz prioritásaim egyike.” Valamint megfogadta, hogy küzdeni fog a gyűlölet és az előítélet ellen.

Benjamin Cardin, a Helsinki Bizottság elnöke szerint aggodalomra ad okot, hogy bár a magyar kormány nem támogatja a szélsőséges megnyilvánulásokat, de nem is határolódik el azoktól. Az Egyesült Államokban jelentős aggodalmat kelt a „német megszállás tervezett emlékműve”, „mert úgy tűnik, azt próbálják vele üzeni, hogy minden, ami Magyarországon a második világháború idején történt, a németek felelőssége volt. Közben azonban abban, ami történt, sok magyar is bűnrészes volt” – jelentette ki.

Az antiszemitizmus jelenléte

Budapest

Forrás: Népszava

Január 16-án Csepeli György a Népszavának fejtette ki véleményét a vele készített interjúban az antiszemitizmusról. Elmondása szerint „az antiszemitizmus ebben a régióban nem szokatlan jelenség. A zsidóság fizikai jelenléte sem feltétlenül szükséges hozzá, hiszen a holokauszt után a zsidóként azonosítható társadalmi csoportok nagy része eltűnt Kelet-Európából. Ennek ellenére az antiszemitizmus nem enyhült, a népesség átlagosan mintegy 20 százaléka nyugodtan zsidógyűlölőnek nevezhető”. Arra a kérdésre, hogy miért fogékonyabbak erre Kelet-Európában, mint más országokban, elmondta: „Azért, mert a kapitalizmus másutt – ahogy Max Weber leírja – a középkori társadalom méhéből fejlődött ki, így természetesnek tekintik a versenyt, a profitszerzést, és azt, hogy a teljesítmény arányában társadalmi különbségek vannak az emberek között. Közép- és Kelet-Európában a kapitalizmus megkésve jött létre, ráadásul olyan csoportok részvételével, amelyek nem tartoztak bele a megalkotott nemzet koncepcióba. Nálunk a kapitalizmus legfőbb haszonélvezője javarészt a zsidó, német, örmény városi polgárság volt, ami azt a hamis képzetet kelte, hogy a kapitalizmus nemzetidegen, a hasznot olyan idegenek zsebelik be, akik kizsákmányolják a magyarokat. Ez a nézet a kiegyezés után alakult ki, és – mint tudjuk – később tragikus következményekhez vezetett. A második világháború után, mint hamu alatt a parázs lappangott, ma újra virulens. Az emberek jelentős része ma sem tartja helyénvalónak, hogy a bankok, munkaadók megpróbálnak profitot szerezni. Ha ehhez dema-

góg uszítás is társul, az könnyen fellobbantja az antikapitalista indulatokat, márpedig az antikapitalizmussal együtt jár az antiszemitizmus”.

Az unitárius nem lehet antiszemita

Budapest

Forrás: Népszabadság, Magyar Unitárius Egyház

Január 17-én tartottak konferenciát „Ember az embertelenségben” címmel az unitárius egyház Nagy Ignác utcai központjában. A konferencián Elekes Botond, unitárius főgondnok, kijelentette, hogy „az az atyánkfia, aki templomba jár, de közben másokat vallása, faja, bőrszíne, neme vagy anyanyelve miatt kirekeszt, és nem Isten teremtményeként közelít hozzá, nem keresztény, még akkor sem, ha azt gondolja magáról”. Szerinte az egyház rossz úton jár, ha hívei elvesztése miatti félelmében összekacsint a kirekesztőkkel. „Pult alatt” sem szabad megtúrni a szélsőséget, a kirekesztést és az antiszemitizmust, világosan el kell határolódnia a gyalázatos nézetektől és cselekedetektől.

Dr. Tibori Szabó Zoltán visszamondta konferencia részvételét

Budapest

Forrás: Amerikai Népszava

A Holokauszt Emlékközpont által január 27-ére szervezett „Magyarország a tragédia árnyékában” elnevezésű központi tudományos emlékülésről és megemlékezésről mondta vissza részvételét Dr. Tibori Szabó Zoltán, holokausztkutató január 20-án.

„A Holokauszt Nemzetközi Emléknapján rendezett tudományos emlékülésnek és megemlékezésnek a célja a főhajtás kellett volna, hogy legyen a magyarországi – és köztük az észak-erdélyi – holokauszt sok százezer áldozatának emléke előtt. Szomorúsággal kellett az elmúlt napokban is megállapítanom, hogy [...] a magyarországi politikai és társadalmi folyamatok olyan rossz irányban átpolitizált helyzetet teremtettek, amelyben az elpusztultak iránti kegyeletnek, a túlélők megkövetésének és a történelemmel való őszinte, tudományosan megalapozott szembenzésnek helye nem maradt. [...] Remélem, hogy a Holokauszt Emlékvébében, a tragédia 70. évfordulóján, a magyar társadalom szembefordul a szélsőséges nézetekkel, idegengyűlölettel, antiszemitizmussal és holokausztagadással teletűzdelt jelenlegi kurzussal, és megérti, hogy azt a demokratikus világ és a történelem is el fogja ítélni.”

Randolph L. Braham véleménye a magyarországi helyzetről

Budapest

Forrás: Népszabadság

A Népszabadság január 22-én megjelent interjújában Randolph L. Brahamet kérdezték a Magyarországon történt eseményekkel kapcsolatban. Szakály Sándor kijelentéséhez annyit fűzött hozzá, hogy teljesen egyetért a Mazsihisz vezetőinek álláspontjával. Továbbá osztotta a zsidó vezetők aggodalmait abban, hogy a legutóbbi magyarországi fejlemények olyan irányba mutatnak – beleértve a tervezett józsefvárosi múzeum, valamint a Szabadság térre

álmodott emlékmű kérdését –, hogy a közelmúltban egyfajta újraértelmezése kezdődött a magyar zsidóság Horthy-korszakbeli megsemmisítésének. Az eddigi események egy jól hangszerelt, történelemtisztító folyamatként írhatók le, amelyek célja a Horthy-korszak rehabilitációja.

Az emlékév rendezvénysorozatával kapcsolatban pedig azt mondta, hogy olyan mértékben üdvözli ezt a kezdeményezést, amennyire ezek az események bemutatják a történelmi igazságot, és olyan mértékben kérdőjelezi meg azokat, amennyire ezeket az eseményeket csak azért tervezték, hogy eltereljék a figyelmet a magyar részvételről, és a felelősséget kizárólag a németek és a „néhány félrevezetett nyilas” nyakába varrják. Szerinte terjed az antiszemitizmus és a holokauszttagadás, és a hangsúly a viszonylag kevés, igaz keresztény mentési tevékenységére helyeződik. Álláspontja szerint ez a kampány kapott radikálisabb hangot Szakály Sándor történelemhamisító kijelentéseivel.

A The Independent Vona Gábor londoni látogatásáról

London, Nagy-Britannia

Forrás: MTI, The Jewish Chronicle Online

Egyre nagyobb nyomás nehezedik Theresa May brit belügyminiszterre a Jobbik elnöke, Vona Gábor által tervezett hétfői londoni gyűlés betiltása érdekében – írta január 22-i beszámolójában a The Independent. A vezető brit liberális napilap elsőoldali cikke szerint Vona és képviselőtársa, Pörzse Sándor londoni látogatása „mélységes nyugtalanságot kelt” zsidó szervezetek, politikusok és a Nagy-Britanniában élő százezres magyar közösség tagjai körében.

Négy vezető brit zsidó szervezet (Board of Deputies, Community Security Trust, London Jewish Forum és Jewish Leadership Council) is közleményt adott ki, amely szerint minden erőfeszítést meg kell tenni annak megakadályozására, hogy „a Jobbik-képviselők az Egyesült Királyságban hirdethessék megvetendő nézeteiket és a gyűlöletet”.

A lap úgy tudta, hogy a brit belügyminisztériumban „aktívan tanulmányozzák” Vona Gábor kitiltásának lehetőségét a belügyminiszter azon jogköre alapján, amely lehetővé teszi egyének távol tartását, ha jelenlétük „nem szolgálja a közjót”.

Owen Jones, a The Independent című londoni lap szemleírójának publicisztikája szerint a hétfői holokauszt-emléknap nem csupán emlékezés a meggyilkolt milliókra, hanem a történelmi múlt figyelmeztetésének feldolgozására is szolgál. A jelenre figyelmeztet azonban Vona Gábor Nagy-Britanniába érkezése, emlékeztetve arra, hogy az antiszemitizmus rákja – bármennyire hatékony is a visszaszorítását célzó kezelés – még mindig tenyészik. Egy mérgező antiszemita, romaellenes mozgalom vezetőjének látogatása önmagában is rossz, az időzítés azonban inzultussal ér fel. Az írás szerint Magyarország múltja „át van itatva antiszemitizmussal”, amellyel szembe kell szállni. Az, hogy a magyar kormány ezt nem tette meg megfelelő módon, arra készítette a magyar zsidó szervezetek vezetőit, hogy a holokauszt-emlékrendezvények bojkottját helyezték kilátásba. A magyar zsidók közül 600

ezren haltak meg; ez az európai holokauszt áldozatainak 10 százaléka. Ezért riasztó a Jobbik felemelkedése; ráadásul szavazótáborának magvát nem a kisemmizettek adják, a pártot a képzett középosztály egyes rétegei is lelkesen támogatják.

Zsidó jövő Európában elnevezésű kerekasztal-beszélgetést tartottak Brüsszelben

Brüsszel, Belgium

Forrás: MTI

A magyarországi holokauszt 70. évfordulója alkalmából a brüsszeli magyar nagykövetség és a Balassi Intézet kerekasztal-beszélgetést szervezett január 23-án este magyar és belgiumi zsidó fiatalok részvételével.

A Balassi Intézetben rendezett eseményt Kovács Tamás Iván brüsszeli magyar nagykövet nyitotta meg. Beszédében felhívta a figyelmet arra, hogy Magyarországon – ahol Európán belül Nagy-Britannia és Franciaország után a harmadik legnagyobb lélekszámú zsidó közösség él – ismét felvirágozott és lüktet a zsidó kultúra.

A nagykövet ugyanakkor arra is kitért, hogy a válság nyomán szerte Európában erősödnek a szélsőjobboldali, bevándorlóellenes, nem ritkán antiszemita mozgalmak, és hogy ez alól Magyarország sem kivétel. Ezen a téren – tette hozzá – mind a hivatalos Magyarországnak, mind a civil társadalomnak az eddiginél többet kell tennie. Mindemellett biztosította hallgatóságát arról, hogy a szélsőséges nézetek nem tükrözik a magyar társadalom többségi véleményét.

Francia lapok a holokauszt-revizionizmus veszélyéről

Párizs, Franciaország

Forrás: MTI

Január 24-én a Libération és a Le Monde napilapok részletesen ismertették az 1944-es német megszállás 70. évfordulójára készülõ emlékmű és a Veritas Történetkutató Intézet fõigazgatójának a magyar holokauszt első tömeggyilkosságának, az 1941-es kamenyec-podolszki deportálásról alkotott véleménye kapcsán kialakult vitákat és tiltakozásokat.

A balliberális Le Monde szerint a holokauszt-emlékév kapcsán az a kérdés, hogy hetven év elteltével „rá fognak-e világítani a magyarok felelõsségére a honfitársaik kiirtásában, vagy pedig azt a »két diktatúra«, a nácizmus és a kommunizmus áldozataira való emlékezéssel patetikus szövegekbe fojtják”.

A baloldali Libération úgy látja, hogy az „ügy rávilágít a hatalom cinikus kettõs beszédmódjára”. A nemzetközi konferenciákon Orbán Viktor és a populista jobboldal – mint a lap megjegyezte – elhatárolódik az antiszemizmustól. A cikkszerző Florence La Bruyere a miniszterelnökön kívül idézte Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszternek és Martonyi János külügyminiszternek a parlamentben korábban elhangzott szavait a magyar állam felelõségérõl a deportálásokban.

Elsötétült a Colosseum

Róma, Olaszország

Forrás: MTI, HVG

Január 27-én, a holokauszt emléknapján Rómában az antiszemitizmus és az idegengyűlölet, valamint a Jobbik elleni tiltakozásul Róma városának vezetősége, Riccardo Pacifici, a Római Zsidó Közösség elnöke, valamint Giacomo Moscati, a Római Zsidó Közösség elnökhelyettese és nemzetközi kapcsolatokért felelős tanácsosa kezdeményezésére, lekapcsoltatta a Colosseum díszkivilágítását.

A Róma városa és a római zsidó közösség akciója az antiszemitizmus és a xenofóbia minden formája ellen szólt, „tiltakozásként a Jobbik zsidóellenes tetteivel és megnyilvánulásaival szemben is. Mi a neonáci Jobbik, nem Magyarország ellen tüntetünk” – hangsúlyozta a zsidó közösség elsőként beszédet mondó fiatal képviselője.

„A magyar nép nem antiszemita és a sajnálatos antiszemita megnyilvánulások Magyarországon nem gyakoribbak, mint Európa többi országában. Ugyanakkor egyértelmű, hogy az ilyen veszélyes epizódokat nem szabad alábecsülni, határozottan el kell ítélni őket. Pontosan ahogyan a magyar kormány tette minden alkalommal. Az utóbbi két évben Magyarországon számos intézkedés és jogszabály lépett hatályba az intoleranciával, a rasszizmussal és az idegengyűlölettel szemben” – hangoztatta Balla János római magyar nagykövet.

Az izraeli nagykövet megszólalása a holokauszt-emléknap alkalmából

Budapest

Forrás: MTI

Január 27-én Ilan Mor, Izrael budapesti nagykövete az MTI-nek elmondta, hogy az emléknapon nemcsak azokra a magyar zsidókra emlékezünk, akiket „a nácik és magyar kollaboránsaik öltek meg”, hanem a barátságaikra és békés együttélésükre magyar honfitársaikkal. Ezen a napon arra kell emlékezni, hogy a holokauszt „nem csak úgy megtörtént”, hanem alaposan kitervelték, és szisztematikusan végrehajtották. Ezen a napon mindenkinek tudnia kell, hogy kétszer is meggyilkolták a holokauszt hatmillió áldozatát: először, amikor hetven évvel ezelőtt népiirtás keretében ölték meg őket, és „most újra meggyilkolják őket azzal, hogy eltorzítják és kitörlik sorsuk emlékét”.

Hangsúlyozta: a holokauszttagadás az antiszemitizmus megnyilvánulása, a zsidók elleni népiirtás tagadására tett minden kísérlet egyúttal törekvés a náci ideológia és az antiszemitizmus felmentésére a zsidó nép kiirtásában. Ha bárki bármilyen okból megkísérli átírni vagy újraértelmezni a holokauszt történelmi tényeit politikai vagy ideológiai céllal, akkor részesévé válik annak a szánalomra méltó kísérletnek, hogy tagadni próbálják a holokausztot.

A KDNP közleménye a holokauszt-emléknap alkalmából

Budapest

Forrás: MTI

A kisebbik kormánypart január 27-én az áldozatok előtt fejet hajtva emlékezett a vészkor-szak elszenvedőire. A Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP) hisz abban, hogy az igazi védelmet az ordas eszmék és az antiszemitizmus ellen is a hiteles kereszténység képes nyújtani, amely önmagából fakadóan nem tűri a kirekesztést és mások megalázását.

Holokauszt-emléknap megemlékezés az ENSZ bécsi központjában

Bécs, Ausztria

Forrás: MTI

Január 27-én a megemlékezésen felszólalt Csuday Balázs, Magyarország bécsi ENSZ-nagykövete is. Kijelentette: a cáfolhatatlan történelmi tények – a holokauszt 580 ezer magyar zsidó és százezer magyar roma áldozata – tanúsítják, hogy Magyarország azok közé az európai országok közé tartozik, amelyeknek leginkább felelőssége van a holokausztban. Felidézte Martonyi János külügyminiszternek tavaly októberben, a Tom Lantos Intézet által szervezett konferencián mondott szavait: „a holokausztot magyarok követték el magyarok ellen, ez a legnagyobb nemzeti traumánk, amivel szembe kell néznünk”. Csuday kiemelte, hogy az oktatásnak központi szerepe van a társadalmi emlékezet formálásában. Ezzel összefüggésben rámutatott többek között arra, hogy Magyarországon úttörő módon iskolai holokauszt-emléknapokat vezettek be.

A holokauszt magyar áldozatairól emlékeztek meg a sachsenhauseni koncentrációs táborban

Sachsenhausen, Németország

Forrás: MTI

A január 27-i megemlékezésen beszédet mondott többek között Czukor József berlini magyar nagykövet. A diplomata a nagykövetség közleménye szerint kitért arra, hogy Magyarországon a diktatúra ideológiailag meghatározott történelemszemlélete hátráltatta a múlt feldolgozását, ezért csak a rendszerváltozás után kezdődhetett meg a holokausztért viselt felelősség „morális alapokon nyugvó érdemi vizsgálata”. „A szembenézés rendkívül nehéz, hosszú és fájdalmas folyamat, amely mára eljutott odáig, hogy kimondjuk: a magyar állam volt az, amely polgárait ellenséggé nyilvánította és segédkezet nyújtott tervszerű meggyilkolásukhoz. A felelősség azonban nem szűkíthető le az államra, mint absztrakcióra, hiszen az állam emberekből áll, azt emberek működtetik”.

Konrád György Kossuth-díjas magyar író, szociológus, kiemelte, hogy a második világháború kimenetelét tekintve „Adolf Hitler vesztes volt”, de „a zsidók kiirtásáról szóló álmát illetően szinte győztesnek tekinthetjük”. Hangsúlyozta: „az új antiszemitizmus, amely a neofasizmussal együtt terjed, az antikapitalizmusból és az antikommunizmusból táplálkozik”, és egyesülhet benne a baloldali és a jobboldali radikalizmus.

Ökumenikus megemlékezés Brüsszelben

Brüsszel, Belgium

Forrás: MTI

Az antiszemitizmus szemben áll a keresztény értékekkel – hívta fel a figyelmet Ferenc pápa intelmére Surján László, az Európai Parlament (EP) néppárti alelnöke a brüsszeli Európa Kápolnában tartott január 27-i ökumenikus megemlékezésen. „Az áldozatok számánál sokkal nagyobb a zsidóság vesztesége, hiszen a holokauszt óta eltűnt a hagyományosan sokgyermekes zsidó család” – mondta beszédében Surján László. „Az emberi jogok egyetemesek, azaz megkülönböztetés nélkül mindenkire vonatkoznak. Azoknak is velünk egyenlő jogai vannak, akiket nem kedvelünk: a diszkrimináció tilalmához szervesen kötődik a tolerancia. Egyetlen nép sem lehet összességében bűnös, azaz a kollektív büntetést semmi nem igazolja. Ez a szemlélet beépült a legtöbb állam nemzeti jogrendszerébe, Magyarországon az Alaptörvény szerves részét képezi”. Surján szerint durva hiba, ha a politikai erők versenytársaik lejáratására használják az antiszemita szót, mert ezzel a szavak – vélekedett – súlyukat veszítik, „elinflálódnak”, ami éppen a valódi antiszemitaáknak kedvez.

Orbán antiszemitizmus elleni fellépését méltatta egy amerikai képviselő

Washington, Amerikai Egyesült Államok

Forrás: MTI

A képviselőház elnökéhez intézett, az MTI-hez helyi idő szerint január 29-én eljuttatott írásos nyilatkozatban Mario Díaz-Balart floridai republikánus képviselő kifejtette: Orbán Viktor irányítása alatt Magyarország nyomatékosította a „zéró tolerancia politikáját” az antiszemita megnyilvánulásokkal szemben, valamint a bűnüldözési és jogi lépésekre, a holokausztoktatásra és -megemlékezésre, a magyarországi zsidó kulturális reneszánsz támogatására összpontosított.

„Orbán Viktor miniszterelnök vezető szerepet játszik az antiszemita hangok ellen Európában és világszerte vívott küzdelemben” – írta a politikus. Kitért arra, hogy Magyarországon emlékhelyet avatnak majd a holokausztnak áldozatul esett gyerekeknek, az állami iskolákban bevezették a holokauszt-emléknapot, valamint elismeréssel adóznak azoknak, akik akkor zsidó életet mentettek.

Bemutatták az amerikai külügyminisztériumban a kalocsai holokauszt-túlélőkről készült filmet

Washington, Amerikai Egyesült Államok; Budapest

Forrás: MTI

Január 30-án mutatták be Kálmán Gábor Los Angelesben élő filmrendező Egyszer volt (2012) című dokumentumfilmjét. A film főszereplője egy kalocsai középiskolai tanárnő, Magóné Tóth Gyöngyi, aki helytörténeti kutatásai során elhatározta, hogy felkutatja a világban a holokauszt kalocsai túlélőit. A tanárnő sokéves kutatása során bukkant rá Kálmán Gáborra, aki maga is az üldöztetés kalocsai túlélője és kettejük kialakult együttműkö-

déséből jött létre a dokumentumfilm, amelyet a washingtoni külügyminisztérium mellett egyidejűleg a budapesti amerikai nagykövetségen is levetítettek.

A nézők a két fővárosból kérdéseket tehettek fel a Washingtonban Kálmán Gábornak és Budapesten Magóné Tóth Gyöngyinek, a kalocsai Szent István Gimnázium igazgató-helyettesének. Egy magyar származású, Washingtonban oktató izraeli vendégprofesszor kérdésére, hogy vajon Magyarország nem veszítette-e el az antiszemitizmus elleni háborút, Magóné Tóth Gyöngyi így válaszolt: „Remélem, hogy nem veszítettük el az antiszemitizmus elleni háborút, küzdünk ellene. Ilyen és hasonló alkalmakkor is küzdünk ellene. Én biztosan, de többen is vannak. [...] Magyarországon idén holokausz-emlékév van, és nagyon sok minden történik, sok pozitív dolog. Bízom benne, hogy az emberek gondolkodását ez kicsit alakítja. Nem vagyok túlzottan optimista, de bízom benne”.

Navracsics látogatása Washingtonban

Washington, Amerikai Egyesült Államok

Forrás: MTI

Ahogy decemberi jelentésünkben beszámoltunk róla, Benjamin Cardin amerikai demokrata párti szenátor a demokratikus jogrendet, a bíróságok függetlenségét, a sajtó és a vallásgyakorlás szabadságát féltette, de aggódott a revizionista és szélsőséges eszmék erősödése miatt is. A szenátor úgy vélte, hogy noha sokan vannak, akik szerint az igazi problémát a szélsőséges ellenzéki párt, a Jobbik okozza, nem pedig a kormánypárt, úgy tűnik, hogy a Fidesz egyes tagjai hozzájárulnak az intolerancia növekedéséhez.

Január 30-án tárgyalt Cardin szenátorral Navracsics Tibor, miniszterelnök-helyettes, aki egyebek mellett arról tájékoztatta a szenátort, hogy a magyar kormány elkötelezett amellett, hogy Magyarországon a származása miatt senkit ne érhessen hátrány. Valamint felajánlotta a szenátornak, hogy ha kérdései lennének a magyar kormány intézkedéseivel kapcsolatban, bármikor kérhet információt, „nehogy információhiányból adódóan esetleg nem kiegyensúlyozott, vagy a tényeknek nem megfelelő véleményt alkosson”.

Nick Torpe véleménye Budapestről

Budapest

Forrás: MTI

A január 31-én megtartott „A közszolgálatosság újragondolása” című rendezvényen Nick Torpe, a BBC magyarországi tudósítója a Magyarországról az elmúlt években megjelent tudósításokról szólva úgy vélekedett, hogy érheti azokat kritika. Példaként azt hozta fel: nemcsak pontatlanság, hanem helytelen is Budapestet „antiszemita fővárosként” beállítani, mint mondta, az ilyen cikkek olyanok tollából születtek, akik csak néhány napot töltöttek Magyarországon.

EGYÉB HÍREK

Az Orbán-kormány bocsánatot kért

New York, Amerikai Egyesült Államok, Berlin, Németország

Forrás: MTI

Január 23-án a New York-i magyar holokauszt 70. évfordulójára emlékező konferencián Kőrösi Csaba, ENSZ-nagykövet bocsánatot kért a magyar állam nevében: „Bocsánatkérésrel tartozunk az áldozatoknak, a magyar állam bűnös volt a holokausztban. Először azért, mert nem védte meg saját állampolgárait a pusztulástól, másodszor pedig azért, mert segédkezett és anyagi forrásokat biztosított a népirtáshoz. [...] Az akkori magyar állam intézményei felelősek voltak a holokausztért. Ennek a mai magyar állam általi bocsánatkérésnek részévé kell válnia a nemzeti emlékezetnek és identitásnak”.

A nagykövet, kérdésre válaszolva kijelentette, hogy a Jobbikot, amely „határait teszteli annak, hogy mi minősül antiszemitizmusnak”, mind a parlamentben, mind a törvényhozáson kívül elszigetelték Magyarországon.

A Die Welt január 29-én megjelent cikkében Boris Kálnoky kiemelte, hogy „Budapest először ismerte be a holokausztban viselt felelősséget, és kért bocsánatot”. Felidézte, hogy Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes tavaly ősszel elismerte a magyar államnak a holokausztban viselt felelősségét, és Kőrösi Csaba ENSZ-nagykövet pedig az állam nevében kért bocsánatot. Hozzátette, „még jobb lett volna”, ha Áder János államfő kér hivatalosan bocsánatot az állam bűneiért, de így is az Orbán-kormány az első magyar kormány, amely bocsánatot kér a holokausztért.

Az ENSZ-székházban A magyarországi holokauszt emlékezete címmel nyílt kiállítás

New York, Amerikai Egyesült Államok

Forrás: MTI

Január 23-án este New Yorkban a vészidőszak 70. évfordulójáról való megemlékezés keretében nyílt meg a kiállítás. A kiállítást négy civil szervezet, a Carl Lutz Alapítvány, a Tom Lantos Emberi Jogok és Igazságosság Alapítvány, az Amerikai Magyar Koalíció és Magyarország Kezdeményezések Alapítvány összefogásával jött létre.

Peter Launsky-Tieffental, az ENSZ főtitkár-helyettese szerint rendkívüli fontos megemlékezni a több százezer magyar életét is követelő példátlan népirtásról, a holokausztról, hogy nagyobb sikerrel lehessen fellépni annak érdekében, hogy ez soha többé ne fordulhasson elő. A holokauszt fontos tanulsága, hogy fel kell lépni az etnikai és a vallási gyűlölet, a többi között az antiszemitizmus ellen.

A Carl Lutz Alapítvány elnökének, Vámos Györgynek a felszólalását Maximilian Teleki, az Amerikai Magyar Koalíció elnöke tolmácsolta: a történelem bebizonyította, hogy a rasszizmus minden formájában csakis tragédiához vezethet.

Fellegi Tamás, a Magyarország Kezdeményezések Alapítvány elnöke hangsúlyozta, a szélsőségesek és rasszizmus jelentette veszélyek felemlítése mellett fontos leszögezni, hogy Magyarországon a fősodorhoz tartozó jobb- és baloldali pártok nem rasszisták és nem antiszemiták. Rámutatott, hogy a múlt feldolgozása nem ért véget. „Úgy gondolom, hogy mind a kulturális, mind a politikai elitnek, és a közvéleménynek is hosszú utat kell megtennie, amíg eljutunk történelmünk e tragikus részének kölcsönös megértéséhez, amihez a 70. évforduló jó alkalmat kínál”.

Visszautasította az Érsekújvári Zsidó Hitközség a magyar kormányzati támogatást

Érsekújvár, Szlovákia

Forrás: MTI, Népszava, Új Szó

Január 28-i keltezéssel jelent meg Lang Tamás, az Érsekújvári Zsidó Hitközség elnökének nyilatkozata, melyben visszautasította a magyar kormányzat 1,5 millió forintos támogatását. A pozsonyi Új Szónak azt mondta Lang Tamás, arról, hogy nem fogadják el a holokauszt-emlékévben megvalósuló kezdeményezésekre megítélt támogatást. Január 27-én hozott döntést a hitközség elöljárósága. Hozzátette: az utóbbi hónapok eseményei miatt döntöttek így, mert úgy látják: Magyarországon tudatosan átírják a történelmet, és a holokauszt emlékév is inkább a választási kampány része, mint az áldozatok előtti tisztelgés.

„Elfogadhatatlannak és a történelem tudatos hamisításának tartjuk a céltudatos felelőség-áthárítás minden formáját, az áldozatok és bűnösök összemosását, a német megszállásra és a ‘szuverenitás elvesztésére’ való hivatkozást. Ezt nem teszi igazzá semmilyen történelemhamisító ál-emlékmű. [...] Nem adhatjuk nevünket sem a történelemhamisítás, sem a Horthy-rendszer szerezsenmosdatásának szolgálatához.” – írja Lang Tamás a nyilatkozatban.

A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY HIVATALOS ÜGYEI

A TEV feljelentést tett nemzetiszocialista rendszer bűneinek nyilvános tagadása miatt Bozsik Attila ellen

Budapest

Forrás: Tett és Védelem Alapítvány

Bodnár Dániel, a Tett és Védelem Alapítvány kuratóriumi elnöke január 20-án feljelentést tett a Monori Rendőrkapitányságon nemzetiszocialista rendszer bűneinek nyilvános tagadásának bűncselekménye miatt Bozsik Attila ellen. Bozsik január 3-án a www.kurucinfo.hu hírportálon megjelent „Idióta Szanyi Tibor: Félmillió magyar polgárt hurcoltak el a gázkamrákba” cikkhez január 4-én – a Facebook közösségi oldal beépülő modulja segítségével – a következő hozzászólást írta: „Legyen már rend a fejekben! holokauszta hazugság, mert nem volt holokauszta .aki azt hirdeti, hogy volt az tegye le a bizonyítékokat.ki kellene irtani azt akik ezt elterjesztették a fejekben, és köteleznek ennek a hazugságnak az ünneplését ! fidesz-mszp.mazsihisz. és a libsik..” (szöveghű idézet)

Az Alapítvány feljelentéssel egyidejűleg a hozzászólás mint elektronikus adat hozzáférhetlenné tételét is indítványozta.

A TEV feljelentést tett nemzetiszocialista rendszer bűneinek nyilvános tagadása miatt Kincses László ellen

Budapest

Forrás: Tett és Védelem Alapítvány

Bodnár Dániel, a Tett és Védelem Alapítvány kuratóriumi elnöke január 20-án feljelentést tett a BRFK V. kerületi Rendőrkapitányságán nemzetiszocialista rendszer bűneinek nyilvános tagadásának bűncselekménye miatt Kincses László ellen. Kincses a január 3-án a www.kurucinfo.hu hírportálon megjelent „Idióta Szanyi Tibor: ‘Félmillió magyar polgárt hurcoltak el a gázkamrákba’” cikkhez január 3-án – a Facebook közösségi oldal beépülő modulja segítségével – a következő hozzászólást írta: „Ha csak 23.000 (a cikk szerint 28.000) zsidót regisztráltak Auschwitzban akkor nemhogy arra nincs bizonyíték, hogy a többi elgázósították, de arra sincs semmi bizonyíték, hogy egyáltalán átlépték a kaput, Sőt! Semmi bizonyíték arra, hogy ez a 400.000 zsidó járt volna Lengyelország területén. :)” (szöveghű idézet)

Az Alapítvány a feljelentéssel egyidejűleg a hozzászólás mint elektronikus adat hozzáférhetlenné tételét is indítványozta.

A TEV feljelentést tett nemzetiszocialista rendszer bűneinek nyilvános tagadása miatt Süveges Zsolt ellen

Budapest

Forrás: Tett és Védelem Alapítvány

Bodnár Dániel, a Tett és Védelem Alapítvány kuratóriumi elnöke január 21-én feljelentést tett a BRFK V. kerületi Rendőrkapitányságán nemzetiszocialista rendszer bűneinek nyilvános tagadásának bűncselekménye miatt Süveges Zsolt ellen, aki a január 18-án a *www.kurucinfo.hu* hírportálon megjelent „Ami a zsidóság számára győzelem volt és öröm, az nekünk vereséget és tragédiát jelentett” cikkhez január 18-án – a Facebook közösségi oldal beépülő modulja segítségével – a következő hozzászólást írta: „Arról ne is beszéljünk, hogy a zsidó származású kommunista partizánok hátba támadták a hazát védő hősöket! Miután leigáztatták oroszországgal Magyarországot, ránk szabadították a vörös terrort. Gulágokba, nevezhetnénk koncentrációs táborokba hurcolták el a hazafiakat. Kik is igazából a gonosztevők és kik az áldozatok? Tisztázni kellene végre a holokauszttal valótlanságát is, mert akkora teher ez a népnek anyagi és erkölcsi szempontból is, ami egyértelműen a magyarok kihalásához fog vezetni.” (szöveghű idézet)

Az Alapítvány a feljelentéssel egyidejűleg a hozzászólás mint elektronikus adat hozzáférhetlenné tételét is indítványozta.

A HÓNAP KRÓNIKÁJA

Az alábbi táblázatban a jelentésben található összes esetet, eseményt kronologikus sorrendben mutatjuk be. A *Kategória* rubrika megmutatja, hogy az adott eseményről a jelentés melyik részében számoltunk be bővebben.

Ssz.	Dátum	Esemény	Kategória
1.	december 24.	Rasszista szöviccet tett közzé egy HÖK elnök	Gyűlölet-cselekmény: gyűlöletbeszéd
2.	január 4.	Tévedett a New York Times?	Közösségi hírek, reakciók
3.	január 5.	NatanSharansky interjú	A magyarországi antiszemitizmusról
4.	január 12.	Ágoston Tibor szándékos elszólása	Gyűlölet-cselekmény: gyűlöletbeszéd
5.	január 16.	Amerikai nagykövetjelölt meghallgatása	A magyarországi antiszemitizmusról
6.	január 16.	Az antiszemitizmus jelenléte	A magyarországi antiszemitizmusról
7.	január 17.	Szakály Sándor véleménye a kamenyec-podolszki deportálásról	Gyűlöletcselekmény (statisztikán kívül)
8.	január 17.	Az unitárius nem lehet antiszemita	A magyarországi antiszemitizmusról
9.	január 19.	A Mazsihisz nem adott ultimátumot a kormánynak	Közösségi hírek, reakciók
10.	január 20.	A DK feljelentette holokausztagadás miatt a Veritas intézet főigazgatóját	Hivatalos és civil reakciók
11.	január 20.	Dr. Tibori Szabó Zoltán visszamondta konferencia részvételét	A magyarországi antiszemitizmusról
12.	január 20.	A TEV feljelentést tett nemzetiszocialista rendszer bűneinek nyilvános tagadása miatt Bozsik Attila ellen	A Tett és Védelem Alapítvány hivatalos ügyei
13.	január 20.	A TEV feljelentést tett nemzetiszocialista rendszer bűneinek nyilvános tagadása miatt Kincses László ellen	A Tett és Védelem Alapítvány hivatalos ügyei
14.	január 21.	A TEV feljelentést tett nemzetiszocialista rendszer bűneinek nyilvános tagadása miatt Süveges Zsolt ellen	A Tett és Védelem Alapítvány hivatalos ügyei
15.	január 21.	A CAS enyhítette az MLSZ büntetését	Hivatalos és civil reakciók
16.	január 22.	A The Independent Vona Gábor londoni látogatásáról	A magyarországi antiszemitizmusról
17.	január 22.	Randolph L. Braham véleménye a magyarországi helyzetről	A magyarországi antiszemitizmusról
18.	január 23.	Az Orbán-kormány bocsánatot kért	Egyéb hírek
19.	január 23.	Az ENSZ-székházban A magyarországi holokauszt emlékezete címmel nyílt kiállítás	Egyéb hírek
20.	január 23.	Zsidó jövő Európában elnevezésű kerekasztal-beszélgetést tartottak Brüsszelben	A magyarországi antiszemitizmusról
21.	január 24.	Országgyűlési bizottság vitassa meg a „történelemhamisítást”	Hivatalos és civil reakciók

Ssz.	Dátum	Esemény	Kategória
22.	január 24.	Francia lapok a holokauszt-revizionizmus veszélyéről	A magyarországi antiszemitizmusról
23.	január 26.	Nyílt levélben mondott le állami kitüntetéséről Randolph L. Braham	Hivatalos és civil reakciók
24.	január 26.	Vona Gábor londoni látogatása	Közösségi hírek, reakciók
25.	január 27.	Elsötétült a Colosseum	A magyarországi antiszemitizmusról
26.	január 27.	Az Izraeli nagykövetség megszólalása a holokauszt-emléknap alkalmából	A magyarországi antiszemitizmusról
27.	január 27.	A KDNP közleménye a holokauszt-emléknap alkalmából	A magyarországi antiszemitizmusról
28.	január 27.	Holokauszt-emléknapi megemlékezés az ENSZ bécsi központjában	A magyarországi antiszemitizmusról
29.	január 27.	A holokauszt magyar áldozatairól emlékeztek meg a sachsenhauseni koncentrációs táborban	A magyarországi antiszemitizmusról
30.	január 27.	Ökumenikus megemlékezés Brüsszelben	A magyarországi antiszemitizmusról
31.	január 28.	Visszautasította az Érsekújvári Zsidó Hitközség a magyar kormányzati támogatást	Egyéb hírek
32.	január 29.	Orbán antiszemitizmus elleni fellépését méltatta egy amerikai képviselő	A magyarországi antiszemitizmusról
33.	január 30.	Navracsics látogatása Washingtonban	A magyarországi antiszemitizmusról
34.	január 30.	Bemutatták az amerikai külügyminisztériumban a kalocsai holokauszt-túlélőkről készült filmet	A magyarországi antiszemitizmusról
35.	január 30.	Megkezdődött a Hegedűs Loránt elleni egyházi fegyelmi eljárás	Hivatalos és civil reakciók
36.	január 30.	Szakály Sándort kizárná az Akadémia	Hivatalos hírek, reakciók
37.	január 31.	Nick Torpe véleménye Budapestről	A magyarországi antiszemitizmusról
38.		Felmérés készült a magyarországi antiszemitizmusról	A magyarországi antiszemitizmusról
39.		A német megszállás emlékműve	Közösségi hírek, reakciók
40.		A német megszállás emlékműve – külföldi sajtóban megjelent vélemények	A magyarországi antiszemitizmusról
41.		Sorsok Háza	Közösségi hírek, reakciók
42.		Szakály Sándor lemondását vagy felmentését követelik	Közösségi hírek, reakciók

KAPCSOLAT ÉS TÁMOGATÁS

A Tett és Védelem Alapítvány zsidó szervezetek civil kezdeményezése, amely a zsidó tradíciókat követve kész határozott lépéseket tenni az egyre inkább elharapódzó antiszemita jelenségek visszaszorításáért.

Amennyiben bárkit vélt vagy valós zsidósága miatt bántalmazás vagy antiszemita inzultus érte, ne hallgasson, jelezze felénk, hogy az arra kijelölt csatornákon továbbítsuk az intézkedésre rendelt szervekhez!

**BEJELENTÉSEKET AZ ALÁBBI LEHETŐSÉGEK BÁRMELYIKÉN
FOGAD AZ ALAPÍTVÁNY:**

FORRÓDRÓT

(+36 1) 51 00 000

**Tett és Védelem Alapítvány honlapján: www.tev.hu/forrodrot
és facebook oldalán: www.facebook.com/tev-tett-es-vedelem-alapitvany**

A Tett és Védelem Alapítvány munkája csak akkor lehet sikeres, ha sokan osztoznak azon elkötelezettségünkben, hogy megteremtsük a sérelmet elszenvedettek számára a tisztességes eljáráshoz való jogot, ezért arra kérjük, egyéni felajánlásával segítse az Alapítvány munkáját!

**ADOMÁNYÁT AZ ALÁBBI BANKSZÁMLASZÁMON JUTTATHATJA
EL AZ ALAPÍTVÁNYHOZ:**

13597539-12302010-00057157

A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY ELÉRHETŐSÉGEI:

Cím: 1052 Budapest. Semmelweis utca 19.

Tel.: +36 1 267 57 54

+36 30 207 5130

<http://www.tev.hu>

info@tev.hu

FELHASZNÁLT IRODALOM

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200100.TV (utolsó letöltés: 2013.07.10.)

Anti Defamation League (ADL). 2012. *2011 Audit of Anti-Semitic Incidents*.

CEJI, 2012. *Tegyük láthatóvá a gyűlölet-bűncselekményeket! Nézzünk szembe a tényekkel! Útmutató a gyűlölet-bűncselekmények és előítélet motiválta incidensek monitorozásához.* Facing Facts! projekt.

Chakraborti, Neil és Garland, Jon. 2009. *Hate Crime. Impact, Causes and Responses*. London: Sage Publications.

Community Security Trust (CST). 2013. *Antisemitic Incidents Report 2012*.

Levin, Jack és McDevitt, Jack. 1999. Hate crimes. In *Encyclopedia of Violence, Peace and Conflict*. szerkesztette Lester Kurtz, 89–102. San Diego: Academic Press.

OSCE/ODIHR. 2009a. *Hate Crime Laws. A Practical Guide*. Varsó: OSCE/ODIHR.

OSCE/ODIHR. 2009b. *Preventing and responding to hate crimes. A resource guide for NGOs in the OSCE region*. Varsó: OSCE/ODIHR.

Perry, Barbara. 2001. *In the Name of Hate. Understanding Hate Crimes*. New York: Routledge.

Társaság a Szabadságjogokért (TASZ). 2012. *Gyűlöletbűncselekmények áldozatainak. Tájékoztató Kiadvány*. Budapest: TASZ.

IMPRESSZUM

Kiadó: Brüsszel Intézet Nonprofit Kft.
Szalai Kálmán ügyvezető igazgató

Szerző: Dr. Barna Ildikó szociológus, *habilitált egyetemi docens, tanszékvezető*
ELTE TÁTK Társadalomkutatások Módszertana Tanszék

Szerkesztők: Palotai Borbála szociológus
Dr. Fekete István László ügyvéd, *a Tett és Védelem Alapítvány jogi képviselője*
Dr. Bodó Kristóf ügyvéd, *a Tett és Védelem Alapítvány és a Brüsszel Intézet jogi képviselője*
Minkó Melinda kutató, *a Brüsszel Intézet Kutatási és Incidenskövető Csoportjának vezetője*
Majoros Kata kommunikációs tanácsadó
Dr. Szegő Krisztina jogász
Bethlenfalvy Bálint szakfordító

Támogatás: Bodnár Dániel filozófus, *a Tett és Védelem Alapítvány Kuratórium Elnöke*
Andrew Srulewitch igazgató, ADL

A kiadó köszönetét fejezi ki Dr Kovács András szociológusnak, a CEU tanárának a biztatásért és segítő tanácsokért.

A kiadó köszöni az áldozatvállalást azon önkénteseknek, akik szakértő irányítás mellett hónapok óta szünet nélküli munkával segítették a jelentés létrejöttét.

A jelentés egészének és bármely részletének felhasználása kizárólag a kiadó írásos beleegyező nyilatkozatának birtokában engedélyezett a forrás pontos megjelölésével.

2014. Budapest

BRÜSSZEL INTÉZET

Brüsszel Intézet Nonprofit Kft.
Cím: 1052 Budapest. Semmelweis utca 19.
Tel: +36 1 267 57 54
<http://www.brusszelintezet.hu>
info@brusszelintezet.hu